

Fagskolen
Oslo

Fremtidsrettet • Engasjerende • Samhandlende

STUDIEPLAN

FHH14D

Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Fagskolen Oslo Akershus

Stuedsted: Oslo

Godkjent NOKUT: 23.06.2006

Oslo

fremtidsrettet – engasjerende – samhandlende

ENDRINGSLOGG FOR STUDIEPLAN

Dato	Kapittel/avsnitt	Endring/årsak til endring	Utført av
2019.02.03	Oppsett	Nytt felles oppsett FIO	Roger Kristiansen
2020.27.11	Opptakskrav	Synkronisering mot Samordna Opptak	Roger Kristiansen
2021.06.25	1.1 Generelt	Feil i tekst og logo	Olaug Vibe

Innledning

Nasjonal plan for fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid, er utviklet med sikte på å gi helse-sosial og oppvekstpersonell med videregående opplæring, mulighet til en videreutdanning som kan styrke deres kompetanse i møte med nye og utvidede arbeidsoppgaver i helsevesenet og i sosial- og oppvekstsektoren.

Denne planen er fagspesifikk og skal sammen med ” *Nasjonal plan for ettårig fagskoleutdanning i helse- og sosialfag, generell del*” dekke pensum for en fullstendig ettårig heltid (tilsvarende to år på deltid) fagutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid. Dette er den anbefalte planen fra Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse- og oppvekstfag.

Samhandlingsreformen medfører at arbeidsoppgaver flyttes mellom spesialhelsetjenesten og primærhelsetjenesten. Som følge av dette er både kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven erstattet av Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester som omfatter alle med behov for helsetjenester, bl.a. innenfor rus og psykiatri. Helsedirektoratet har også utarbeidet nye nasjonale retningslinjer for behandling og oppfølging av personer som har psykiske lidelser i kombinasjon med rusproblemer:

(” Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig rus- og psykisk lidelse – ROP- lidelser” 03/ 2012).

De omleggingene som det her er vist til, gir kommunehelsetjenesten et større ansvar. Dette krever at kommunen har tilstrekkelig kompetent personell som samarbeider godt både innad i kommunal sektor og med spesialisthelsetjenesten. Rekruttering av personer med riktig fagkunnskap er en langsiktig satsing. (St. meld. nr. 30 2011–2012 Se meg!).

Kompetanseløftet 2015 har som mål å skaffe tilstrekkelig personell og nødvendig fagkompetanse til den kommunale helse- og omsorgstjenesten. I handlingsprogrammet legges det vekt på at videreutdanning av personell gjennom fagskoleordning, er spesielt viktig for å øke kompetansen. (St.meld. nr. 25 2005-2006 Mestring, muligheter og mening). Fagskoleutdanningene er nært knyttet til arbeidslivets kompetansebehov og er derfor særlig relevant for utfordringene i kommunene.

Det er også slik at sykdomsbilde over tid har endret seg, bl.a. møter helsepersonell oftere personer med sammensatte lidelser, f.eks. innenfor rus og psykiatri. Videreutdanningen skal gi økt faglig innsikt og større forståelse for sammenhenger i behandlingsforløpet.

Den nye læreplanen bygger noe på to tidligere planer;” Videreutdanning i psykisk helsearbeid for helse- og sosialpersonell med videregående opplæring” (2002) og” Videreutdanning /fagskoleutdanning i miljøarbeid innen rus” (2006).

Innholdsfortegnelse

1. GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNINGEN PSYKSISK HELSEARBEID OG RUSARBEID	5
1.1. Bakgrunn og formål med fagskoleutdanningen i psykisk helsearbeid og rusarbeid	5
1.2. Læringsutbyttebeskrivelser og faglig innhold for studiet som helhet	7
1.2.1. Kunnskap	8
1.2.2. Ferdigheter	8
1.2.3. Generell kompetanse	8
1.3. Opptakskrav	9
1.3.1. Generelle opptakskrav	9
1.3.2. Opptak på grunnlag av realkompetansevurdering	9
1.3.3. Søkere med utenlandsk utdanning	9
1.3.4. Krav til språkkunnskaper	10
1.3.5. Digital kompetanse og krav	10
1.3.6. Poengberegning og rangering av søkere	10
1.3.7. Krav til politiattest (for Helse- og oppvekststudier)	10
1.4. Evaluering av studiet	11
1.4.1. Underveisevaluering fra studenter	11
1.4.2. Sluttevaluering fra studenter	11
2. ORGANISERING OG OPPBYGGING AV STUDIET – DEN INDRE SAMMENHENGEN	11
2.1. Fordeling av arbeidstimer	12
2.2. Gjennomføringsmodell deltid over 2 år	12
2.3. Undervisningsformer og læringsaktiviteter	13
2.3.1. Arbeidsformer generelt	13
2.3.2. Stedbaserte studier	14
2.3.3. Lærerstyrt undervisning og forelesninger	14
2.3.4. Selvstudium og individuelle oppgaver	14
2.3.5. Organisert arbeid i grupper	14
2.3.7. Praksis med veiledning	16
2.3.8. Presentasjoner	16
2.3.9. Problembasert læring/Prosjektarbeid	16
2.3.10. Ansvar for egen læring	16
2.3.11. Undervisningspersonalet tilknyttet utdanningen	16
3. VURDERINGSFORMER	17
3.3. Mappevurdering (underveisvurdering) og emnekarakter	17
3.4. Praksisvurdering	18
3.5. Vurderingskriteriene for arbeidskrav og fordypningsoppgaven	18
3.6. Sluttvurdering og eksamenskarakter	20

3.6.7.	Vilkår for eksamen	20
3.6.8.	Veiledet praksis	20
3.6.9.	Vurdering	20
3.7.	ARBEIDSKRAV OG VURDERINGSORDNINGER	21
3.7.7.	Arbeidskrav i teoriemnene	21
3.7.8.	Arbeidskrav i praksis	25
3.8.	Sluttdokumentasjon	26
3.8.7.	Vitnemål	26
3.8.8.	Karakterutskrift	26
3.8.9.	Tilknytningskrav, innpass og fritak	26
4.	OVERSIKT OVER EMNER OG TEMA	28
5.	VEDLEGG	41

1. GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNINGEN I PSYKISK HELSEARBEID OG RUSARBEID.

1.1. Bakgrunn og formål med fagskoleutdanningen i psykisk helsearbeid og rusarbeid.

Utdanninger innen helse- og oppvekstfag har et felles hovedmål:

Utdanningene skal utvikle studentene til reflekterte yrkesutøvere. Studentene skal etter gjennomført utdanning ha etablert et grunnlag for livslang læring og kontinuerlig omstilling. Fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid skal sikre den enkeltes, samfunnets og arbeidslivets behov for kompetanse i tråd med dagens og framtidens oppgaver og utfordringer innen psykisk helsearbeid og rusarbeid.

Fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid har som mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere som med høy yrkesetisk forståelse tar initiativ til, organiserer og iverksetter tiltak i samarbeid med mennesker med psykisk helse- og rusproblematikk, deres pårørende, medarbeidere, andre yrkesgrupper, bruker- og pårørendeorganisasjoner og frivillige innenfor helse, sosial og oppvekstsektoren.

Læringsutbyttet i fagskoleutdanninger deles inn i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Målet for utdanningene vurderes i forhold til områdene vist i skjemaet under.

Kunnskaper

Intellektuelle ferdigheter, faktakunnskap, begreper, teorier, prinsipper og metoder. Målene indikerer også hvordan kunnskapen kan tilpasses og anvendes i nye situasjoner, og til å løse problemer.

Det vurderes om

- studenten har avansert kunnskap innen et arbeidsområde eller et studiefelt som omfatter en kritisk forståelse av teorier og prinsipper.

Ferdigheter

Ferdigheter, håndlag og bruk av teknisk utstyr og hjelpemidler. Målene viser hva man kan.

Det vurderes om

- studenten har oppnådd avanserte ferdigheter som viser mestring og nyskaping, noe som kreves for å løse komplekse og uforutsigbare problemer i et spesialisert yrke eller studiefelt.

Generell kompetanse

Normer, filosofi, etikk og holdning, og er basis for handlinger.

Det vurderes om

- studenten har oppnådd og kan gjennomføre komplekse mellommenneskelige, tekniske eller faglige aktiviteter eller prosjekter.
- studenten tar beslutningsansvar i uforutsigbare yrkes- eller studiesammenhenger
- studenten tar ansvar for å administrere faglig utvikling for seg selv, individer og grupper.

Hovedmål for utdanning innen Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Yrkesutøvere med fagskole i " Psykisk helsearbeid og rusarbeid", skal ha grunnleggende forståelse for hva det innebærer å være pasient/bruker innen psykisk helse- og rusomsorg, hvordan disse menneskene kan oppfatte sin egen situasjon og hvilke sykdommer og skader som er vanlig ved psykisk helse- og

fremtidsrettet – engasjerende – samhandlende

rusproblematikk. Videre skal yrkesutøveren ha kompetanse i å planlegge, organisere og iverksette rehabiliterende og vedlikeholdende arbeid blant mennesker med psykisk helse- og rusproblematikk, med vekt på individuelle behov, brukerens nærmeste relasjoner, samt det sosiale og det fysiske nærmiljøet.

Fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid

Både nåtidens og fremtidens helsetilbud står overfor store utfordringer. Pasientenes behov for koordinerte tjenester dekkes ikke godt nok i dag. Helsevesenet har til nå prioritert behandling og lagt for liten innsats i å begrense og forebygge sykdom. Den demografiske utvikling og endring i sykdomsbildet gir utfordringer som vil kunne true samfunnets økonomiske bæreevne jfr. St.meld. nr 47(2008-2009). For å videreutvikle og endre helsetjenestene, må det satses på kunnskap om forebygging framfor behandling. Møtet mellom pasient og tjenesteyter er selve testen på verdigrunlaget for helsetjenesten, jfr. St.meld. nr. 26 (1999-2000).

I samhandlingsreformen rettes fokus mot pasientgruppene med bl.a. rus - og psykiske lidelser.

Denne nasjonale rammeplanen skal danne grunnlag for utdanningsplaner rettet mot psykisk helsearbeid og rusarbeid. Fagskoleutdanning innen helse- og oppvekstfag skal først og fremst bidra til å styrke kompetansen i det direkte arbeidet med brukere/pasienter.

Det er ofte de mest sårbare og vanskeligstilte brukerne/pasientene som har størst behov for å bli møtt av en helhetlig helsetjeneste. Fellesnevneren for dem som har et særskilt behov for samhandling og koordinering, er at de har et behandlings - og omsorgsbehov ingen av tjenesteyterne kan løse alene. Det er derfor viktig at pasientene/ brukerne møtes av personell som samarbeider godt innad i kommunal sektor og med spesialisthelsetjenesten. Økt kompetanse med et tverrfaglig fokus gir brukerne/ pasientene rett behandling på rett sted til rett tid.

Planen legger vekt på å fremme et læringssyn der brukeren/pasienten deltar aktivt for å bedre egen helse. I tillegg legges det vekt på aktiv omsorg som innebærer kultur, aktivitet og trivsel som helt sentrale og grunnleggende elementer i et helhetlig omsorgstilbud. Utøverne av helsetjenestene skal kunne veilede og motivere til læring og endring som gir mestring, livslyst og mot til å møte utfordringer.

St.meld. nr. 25 (2005-2006) Mestring, mening og mangfold legger opp til «Aktiv omsorg» som en hovedstrategi for fremtidens omsorgstjenester. En slik strategi vil kreve større faglig bredde i omsorgssektoren med flere faggrupper og økt vekt på kulturtiltak, sosialpedagogikk, ergoterapi, fysioterapi og sosialt arbeid. Relevante tema fra den tidligere planen” Videreutdanning/ fagskoleutdanning i miljøarbeid innen rus” (2006), som hadde fokus på miljøarbeid som et viktig element i arbeidet med brukere/ pasienter er videreført i denne planen. Miljøarbeiderens rolle og funksjon er like relevant i dag innenfor psykisk helsearbeid og rusarbeid.

Fagskoleutdanningen i psykisk helsearbeid og rusarbeid gir studentene kunnskap og forståelse i en felles referanseramme der samhandlingsreformens intensjoner legger sentrale føringer.

Dette innebærer bl.a. å forstå viktigheten av å forebygge fremfor å reparere, få ulike ledd i helse, sosial og oppvekstsektoren til å jobbe sammen og styrke brukermedvirkningen.

Ansvars- og funksjonsområde

Regjeringen har som mål at kommunene skal tilby helhetlige og samordnede tjenester som omfatter forebyggende tiltak, behandling, akuttberedskap, rehabilitering/habilitering og oppfølging av pårørende. Personer med behov for langvarige tjenester fra flere tjenesteytere skal ivaretas bedre. Miljøarbeid inngår som en viktig del av dette arbeidet der brukerne/ pasientene har behov for systematisk tilrettelegging for å

styrke sosiale og praktiske ferdigheter. Disse og flere oppgaver vil kunne ivaretas av fagskoleutdannet personell innenfor flere ulike tjenesteområder.

Tjenesteområder

Fagskoleutdanningen i psykisk helsearbeid og rusarbeid kvalifiserer blant annet for arbeid innen: 8

Kommunal helse- og omsorgstjeneste som for eksempel bo- og omsorgssentre, rehabiliteringssentre og aktivitetssentre

Kultur- og oppvekstsektoren som for eksempel ungdomsklubber, barnehager, skoler og skolefritidsordninger

Arbeids- og velferdsforvaltningen med for eksempel oppfølging av arbeidstrenings- og attføringstiltak

Spesialisthelsetjenesten i for eksempel tverrfaglige team og i bo- og behandlingstilstander som fagskolespesialister i psykisk helsearbeid og rusarbeid.

Verdigrunnlag og kunnskapssyn

Omsorg og pleie er en tjeneste som innebærer å hjelpe mennesker som ikke selv kan ta hånd om sine omsorgsaktiviteter. Hjelpen må utføres på en slik måte at mennesket gjenvinner og / eller opprettholder sin selvstendighet, brukermedvirkning og egenomsorg for å fremme livskvalitet. Studiet er tilrettelagt etter voksenpedagogiske prinsipper, med utgangspunkt i studentaktive læringsformer. Studiet tar sikte på å forene fagspesifikk teori med yrkesrettede og praksisnære tilnærminger. Studiet legger vekt på integrasjon av teoretisk kunnskap og praktiske erfaringer gjennom praksis/prosjektperioden, som i hovedsak gjennomføres etter emne 4, grunnet relevans for å videreføre læringsutbytte fra praksisperiode til fordypningsoppgaven.

Studieplanen er bygget opp ut fra retningslinjer gitt av Norsk organ for kvalitet i utdanningene (NOKUT) med følgende hovedpunkter:

1. Bakgrunn, mål og navn
2. Opptakskrav
3. Oppbygning/organisering av utdanningen
4. Omfang og forventet arbeidsmengde
5. Læringsutbyttebeskrivelse og faglig innhold for utdanningen som helhet
6. Læringsutbyttebeskrivelse og faglig innhold for hvert emne, inkludert praksis
7. Beskrivelse av den indre sammenhengen i utdanningen
8. Undervisningsformer og læringsaktiviteter
9. Arbeidskrav og vurderingsordninger
10. Litteraturliste/læremidler

Målgruppe for denne utdanningen er personer med relevante helsefaglig bakgrunn som enten arbeider eller ønsker å arbeide med repressering av medisinsk utstyr i helsetjenesten (se også under kap. 1.4-opptakskrav)

1.2. Læringsutbyttebeskrivelser og faglig innhold for studiet som helhet

Læringsutbytte for de enkelte emnene er beskrevet under hver enkelt emne senere i dette dokument. Læringsutbytte er konkretiser i forhold til kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Fagskoleutdanningen i psykisk helsearbeid og rusarbeid, bygger på et helhetlig menneskesyn, der grunnverdiene likeverd, respekt, nestekjærlighet, lojalitet og ansvarlighet står sentralt. Studiet vektlegger utvikling av studentens yrkesutøvelse i tråd med dette. Mennesket har evne til å utvikle ansvarlighet både overfor seg selv og andre. Det enkelte individ skal derfor ha mulighet til å ta egne beslutninger i forhold som angår en selv.

Etter fullført utdanning:

1.2.1. Kunnskap

Studenten

- har kjennskap til felles kunnskapsgrunnlag og referanseramme, verdier og relevante lover for helse- sosial og oppvekstsektoren
- har kunnskap om- og innsikt i psykiske lidelser og ruslidelser i et samfunnsperspektiv
- har kunnskap om helsefremmende og forebyggende metoder og tiltak, og kan iverksette relevante tiltak ut i fra disse
- har systemforståelse og kunnskap om hvordan helse- og omsorgstjenestene er organisert
- har kunnskap om hva det innebærer å ha og å leve med en psykisk lidelse og/ eller ruslidelse
- har kunnskap om kartlegging av behov, planlegging, organisering og iverksetting av kunnskapsbaserte tiltak, rehabilitering og oppfølging
- har kunnskap om tverrfaglig samarbeid, kommunikasjon og brukermedvirkning
- har oppdatert kunnskap om sentrale lover og forskrifter som regulerer pasienters/ brukeres, pårørendes og yrkesutøveres rettigheter og plikter

1.2.2. Ferdigheter

Studenten

- arbeider helsefremmende og bidrar i samarbeid med pasientene/ brukerne, pårørende og fagpersoner til å forebygge problemutvikling, sykdom, og funksjonsnedsettelse
- benytter sin kunnskap og samhandlingskompetanse og veileder pasienten/brukeren for å oppnå mestring og aktiv problemløsning
- ivaretar individuelle behov hos pasienten/ brukeren og samarbeider med pårørende samt det sosiale og fysiske nærmiljø
- kartlegger behov, planlegger, organiserer og iverksetter kunnskapsbaserte tiltak, rehabilitering og oppfølging av pasienter/ brukere med psykisk lidelse og/ eller ruslidelse
- tar i bruk og vurderer relevante tiltak og metoder i arbeidet, holder seg faglig oppdatert innenfor eget arbeidsområde og deltar i faglig utvikling på arbeidsplassen
- kommuniserer profesjonelt med pasienter/ brukere, pårørende og fagpersoner og tar medansvar for tilbakemelding til fagansvarlig om hjelpebehov og virkning av tiltak

1.2.3. Generell kompetanse

Studenten

- identifiserer etiske utfordringer og dilemmaer, reflekterer over egen praksis og begrunner sine vurderinger faglig, etisk og juridisk
- anvender sin kunnskap i samarbeidet med pasient/ bruker, pårørende og fagpersoner, reflekterer over egne holdninger, ivaretar brukermedvirkning og behovet for meningsfull aktivitet
- deltar i faggrupper for å kvalitetssikre og videreutvikle sin kompetanse og forståelse for pasienten/brukeren og fagfeltet
- deltar i kartlegging og behandling av pasienter/ brukere med psykiske lidelser og/ eller ruslidelser, vurderer og ivaretar deres behov for oppfølging, omsorg og behandling
- bevisstgjør seg sin egen og andres kompetanse, ivaretar brukermedvirkning og kan drøfte og formidle kunnskap innenfor fagfeltet

- forvalter sin kompetanse og bidrar til faglig utvikling og tverrfaglig samarbeid på egen arbeidsplass

1.3. Opptakskrav

Se Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen Oslo Akershus eller skolens hjemmeside for utfyllende informasjon om opptakskrav. Forskriften er tilgjengelig på fagskolens hjemmeside fagskolen-oslo.no og lovdata.no.

1.3.1. Generelle opptakskrav

- Fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev/vitnemål som helsefagarbeider, hjelpepleier, omsorgsarbeider eller barne- og ungdomsarbeider fra studieretning for helse- og oppvekstfag
- Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve.
- Det kan gjøres opptak på grunnlag av realkompetansevurdering se punkt 1.4.2 nedenfor.
- Studenter som kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisopplæring, må fremlegge politiattest ved opptak.

1.3.2. Opptak på grunnlag av realkompetansevurdering

Søkere uten fag-/svenebrev kan tas opp til studiet på bakgrunn av realkompetansevurdering. Søker må ha fylt 23 år og ha minst fem års relevant yrkespraksis (omregnet til heltidsstilling) eller skolegang. Vurderingen baseres på gjeldende utdanningsprogram i videregående opplæring på Vg3 nivå. Det må også kunne dokumenteres tilstrekkelig grunnlag i felles allmenne fag tilsvarende læreplanene i Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram.

Realkompetanse er all den kompetanse en person har skaffet seg gjennom betalt eller ubetalt arbeid, etterutdanning, fritidsaktiviteter, organisasjonsarbeid og annet som kommer i tillegg til den kompetansen som er dokumentert gjennom grunnutdanningen.

Relevant yrkespraksis er arbeid innen helse-, omsorg-, sosial- og undervisningssektor eller tilsvarende der søker har arbeidet med pasienter, elever, barn eller klienter. Organisasjonsarbeid eller annet relevant ulønnet arbeid teller også, samt militær-/siviltjeneste.

Det man har av dokumentasjon på praksis, utdanning, autorisasjon, kurs mm synliggjøres med attesterte kopier. Har man attester for praksis, må disse angi lengde på arbeidsforholdet, stillingsprosent og innhold i arbeidet.

I de fleste tilfeller kreves det autorisasjon for å få stilling i helse- og omsorgstjenesten. Relevant yrkespraksis gir grunnlag for opptak, men ikke for autorisasjon.

1.3.3. Søkere med utenlandsk utdanning

- Søkere med fullført videregående opplæring fra de andre nordiske landene er kvalifiserte for opptak når den videregående opplæringen i de respektive landene gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende norsk fagskoleutdanning

fremtidsrettet – engasjerende – samhandlende

- Søkere utenfor Norden må dokumentere opplæring og praksis ved autorisert translatør og ha yrkesfaglige studieretninger i Kunnskapsløftet 2006.
- Søkere utenfor Norden må ha kunnskaper i norsk tilsvarende nivå B2. Søkere som ikke kan dokumentere dette, må realkompetansevurderes.
- Søkere som har utenlandsk utdanning, godkjent i Norge, må også være autorisert i Norge ved inntak til fagskoleutdanning i helse- og oppvekstfag.

1.3.4. *Krav til språkkunnskaper*

I tillegg må søkeren ha tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter i norsk skriftlig og muntlig tilsvarende Europeisk rammeverk for språk, krav B2 (se også pkt. 1.4.3.) Søkeren må også ha grunnleggende engelskkunnskaper.

1.3.5. *Digital kompetanse og krav*

Studentene må disponere egen datamaskin med operativsystem Windows. Skolen gir mulighet for gratis innstallering av Office 365. Studentene vil gi opplæring i bruk av skolens digitale plattform, It's Learning. Studentene skal ha grunnleggende digitale ferdigheter i enkel tekstbehandling (Word) og kunne hente, lagre, organisere digital informasjon fra relevante nettsider. Studenten skal ha grunnleggende kunnskap innen digital sikkerhet og vise digital dømmekraft. Studenten har tilgang til kopimaskiner og skrivere.

1.3.6. *Poengberegning og rangering av søkere*

Poengberegning foretas iht følgende retningslinjer	Poeng
Fullført og bestått videregående opplæring med fag/svennebrev	10
Minst 5 års relevant praksis uten fagbrev, og med realkompetanse i felles allmenne fag	10
Praksis utover det generelle grunnlag for opptak (som i 100% stilling)	1 poeng pr 6 mnd
Fagprøve med 'bestått meget godt'	5
Fagprøve i annet fag utover det generelle opptakskrav inkl. praksistid	5
Det gis gjennomsnittlig karakterpoeng av karakterene i alle fag på Vg2/VK1 og tverrfaglig eksamen	Multipliseres med 10
Rangering foretas iht følgende retningslinjer	
Ved lik poengsum skal det kjønn som er underrepresentert i det yrket eller den profesjon opplæringen skal føre frem til, kvoterer	
Yrkeserfaring eller annen kompetanse kan brukes til rangering av søkere	

1.3.7. *Krav til politiattest (for Helse- og oppvekststudier)*

Ved opptak til utdanninger der studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisopplæring, skal det kreves at studentene legger frem politiattest som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd. Hvis det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer yrkesutøving, gjelder disse tilsvarende for studenter som deltar i praksisopplæring eller klinisk undervisning. Det gjelder alle studietilbud innen helse- og oppvekstfagene på Fagskolen Oslo Akershus.

Se Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen Oslo Akershus eller skolens hjemmeside for utfyllende informasjon om opptakskrav. Forskriften er tilgjengelig på fagskolens hjemmeside fagskolen-oslo.no og lovdata.no.

1.4. Evaluering av studiet

Tilbakemelding om utdanningskvaliteten ved Fagskolen Oslo Akershus fra relevante aktører er et grunnleggende element i systemene for kvalitetssikring. Fagskolen Oslo Akershus innhenter informasjon fra *studenter, undervisningspersonalet, sensorer og aktører i yrkesfeltet*. Fagskolen Oslo Akershus skal gjennomføre elektroniske og anonyme evalueringsundersøkelser. Evalueringene skal gjennomføres i samme tidsperiode hvert år definert for henholdsvis emne og tema, og evalueringene skal dekke de samme områdene slik at en oppnår kontinuitet og sammenlignbare resultater over tid.

Med mål om kontinuerlig utvikling av utdanningen ved Fagskolen Oslo Akershus legges det til rette for at studentene vurderer opplevd læringsutbytte, utdanningsinnhold og progresjon, herunder undervisning, arbeidsmetoder, læringsmiljøet og eventuelle praksisperioder, utstyr og annen infrastruktur. Det gjennomføres underveisevaluering for emne/tema samt en sluttevaluering ved skoleårets avslutning. Evalueringsundersøkelsene skal være korte, konsise og legge grunnlag for god analyse som kan føre til eventuelle justeringer og forbedringer av undervisningen og øvrig utdanningskvalitet.

Undersøkelsene omfatter områder som:

- Studieinformasjon om tilbudet
- Innholdet i studieplanene
- Undervisningsmetoder
- Undervisningspersonalets undervisnings- og fagkompetanse
- Veiledning av og tilbakemeldinger til studentene
- Fysisk og psykososialt læringsmiljø
- IKT
- Aktualitet og yrkesrelevans

For å sikre nødvendig statistisk grunnlag for evaluering og analyse skal svarprosenten være høy. Ved kritisk lav svarprosent skal respondentene kontaktes med anmodning om å svare på undersøkelsen.

1.4.1. Underveisevaluering fra studenter

Hensikten med underveisevalueringen er blant annet å kunne gjøre raske justeringer i pågående utdanninger, og avdelingsleder iverksetter derfor nødvendige forbedringstiltak umiddelbart i samarbeid med underviser.

1.4.2. Sluttevaluering fra studenter

Sluttevaluering for studentene vil overlape med underveisevalueringen på flere områder, men skal ha særlig fokus på faglige og mer generelle problemstillinger knyttet til utdanningen.

2. ORGANISERING OG OPPBYGGING AV STUDIET – den indre sammenhengen

Det totale læringsutbyttet for utdanningen skal oppnås gjennom teoretiske og praktiske elementer i emnene. Studieplanen skal tydelig vise sammenhengen mellom det overordnede læringsutbyttet for studiet og læringsutbyttet for emnene i studiet. Denne indre sammenhengen i utdanningen er derfor viktig og det vil i det følgende bli redegjort for gjennomføringsmodell, undervisningsformer og læringsaktiviteter og

fremtidsrettet – engasjerende – samhandlende

hvordan disse vil føre frem til at studenten opparbeider seg ønskete kunnskaper, ferdigheter og kompetanse gjennom studiearbeidet i emnene.

Studiet er en toårig deltidsutdanning (tilsvarer ett år på fulltid). Studiet er bygget opp av 5 emner som gir til sammen 60 studiepoeng, jfr. tabell 2.

Studiet undervises på norsk, og studentene må ha tilfredsstillende norskkunnskaper.

Opplæringen er stedbasert. Utdanningen er organisert med en dag per uke som lærerstyrt undervisning. I tillegg kommer veiledning, gruppearbeid og selvstudium. Praksis organiseres i egne praksisperioder med veiledning. I tillegg benyttes elektronisk læringsplattform.

Fagskolen arbeider aktivt for at det skal være et godt studie- og arbeidsmiljø både ved fagskolen og i praksisplass. For å fremme best mulig læring for alle studenter er det tillitsvalgtordning og studentrepresentant i Fagskolens styre.

2.1. Fordeling av arbeidstimer

Tabell 1. Fordeling av arbeidstimer heltid over 2 år og deltid over 4 år: f.eks. Bygg.

Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Lærerstyrt aktivitet/undervisning	Veiledning	Selvstudium	praksis	SUM timer
00HH14A	Emne 1: Felles grunnlagsemne	14	126	36	144		306
00HH14B	Emne 2: Helsefremmende/sykdomsforebyggende arbeid	8	112	32	128		272
00HH14C	Emne 3: Kunnskap om brukergruppene	14	112	32	128		272
00HH14D	Emne 4: Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering	10	70	20	80		170
00HH14E	Emne 5: Hovedprosjekt	14	98	28	112		238
	Praksis					348	
	SUM	60	518	148	592	348	1606

2.2. Gjennomføringsmodell deltid over 2 år

Studiet er satt sammen av praktiske og teoretiske elementer som introduseres i forskjellige emner med en progresjon gjennom hele studiet. Studentene har tilgang på veiledningsressurs gjennom hele studietiden. Utdanningen starter med emne 1, felles generell del for alle fagskoleutdanningene innen helse- og oppvekstfag. Deretter følger emnene 2-4, med praksisperiode. Framdriftsplanen er illustrert i følgende tabell:

Tabell 2. Gjennomføringsmodell for Psykisk helsearbeid og rusarbeid med emne- og temaoversikt

Studie:	1.semester	2.semester	3.semester	4.semester
Sterilforsyning i helsetjenesten				

Emnekode	Emnenavn				
00HH14A	Emne 1: Felles grunnlagsemne	X			
00HH14B	Emne 2: Helsefremmende/ sykdomsforebyggende arbeid		X		
00HH14C	Emne 3: Kunnskap om brukergruppene		X	X	
00HH514D	Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering			X	
00HH14E	Emne 5: Hovedprosjekt				X (Fordypningsoppgave)
	Praksis				12 uker

2.3. Undervisningsformer og læringsaktiviteter

Studier av teori har til hensikt å gi studenten den teoretiske kunnskapen som er nødvendig for at han/hun skal bli funksjonsdyktig innen fagområdet. Formålet er også å utvikle holdninger til egen yrkesutøvelse gjennom en refleksjon rundt forholdet mellom teori og praksis. Kunnskapen blir prøvet gjennom arbeid med studiekraft, avsluttende eksamen med muntlig høring, og i praksis. Valgt litteratur står oppført under hvert teori emne. Teoriundervisningen og veiledningen har et omfang på ca. 8 timer /uke. Det forventes at studenten følger og deltar aktivt i teoriundervisningen og veiledningen.

I studiet legges det vekt på forholdet mellom teoretiske studier og praksisstudier for å synliggjøre det gjensidige avhengighetsforholdet mellom disse kunnskapstypene.

2.3.1. Arbeidsformer generelt

Undervisningen bygger på moderne pedagogiske prinsipper, med fokus på studentaktive læringsformer. Et viktig pedagogisk prinsipp gjennom hele studiet er at studentene har ansvar for egen læring. Det innebærer at studenten aktivt må oppsøke læringssituasjoner og læringsarenaer. Skolens rolle består i vesentlig grad av tilrettelegging for læring og å støtte/veilede studenten i læreprosessen. Det legges vekt på å få frem nye kunnskaper, ferdigheter og erfaringer, samt trene aktivt i kunnskapssøking, kritisk tenkning og problemløsning. Dette innebærer arbeidsformer som fordrer aktiv deltakelse fra studentene.

Et overordnet prinsipp i studiet er derfor å aktivisere studentenes egne tanker, kunnskaper og erfaringer knyttet til helsearbeid generelt, og til psykisk helse- og rusomsorg spesielt.

Læring skjer som en konsekvens av studentenes egen motivasjon og innsats, alene og i samhandling med andre. Studentens læring vil bli fulgt opp gjennom individuell veiledning og gruppeveiledning. Studenten vil få konstruktiv tilbakemelding på status for læringsarbeidet.

Variasjon i valg av læringsmetoder og arbeidsformer er nødvendig for å oppnå en helhetlig kompetanse i forhold til kunnskaper, ferdigheter og den generelle kompetansen til hver enkelt student.

Arbeidsmetoder som anvendes i studiet er: forelesninger, dialogpreget undervisning, gruppearbeid, prosjektarbeid med tverrfaglig fokus, rollespill, filminnspilling, studentundervisning, selvstudium, obligatorisk praksis, veiledning, presentasjoner, studiekraft og studieoppgaver i praksis. Det gis nettstøttet læring ved bruk av den digitale læringsplattformen, It's

Learning.

Utover de arbeidsformene som er beskrevet, benyttes også videoopptak, film og kreative læringsmetoder som rollespill, collage, ulike gruppeøvelser og samhandlingsteknikker. Målet er å stimulere følelser og personlig engasjement som en del av læringsprosessen.

2.3.2. Stedbaserte studier

Psykisk helsearbeid og rusarbeid er et stedbasert deltidsstudium over 2 år.

2.3.3. Lærerstyrt undervisning og forelesninger

Det organiseres lærerstyrt undervisning/forelesninger i perioder av hvert emne. Hensikten er å presentere rent teoristoff, introdusere et tema for videre arbeid, vekke interesse, sammenfatte et tema, og lette studiearbeidet innenfor spesielt vanskelige områder av et tema. Ekskursjoner og besøk i bedrift kan organiseres også for at studentene skal få bedre innsikt i ulike temaer.

2.3.4. Selvstudium og individuelle oppgaver

Det blir gitt individuelle oppgaver. En betydelig del av studiet er selvstendig studium.

2.3.5. Organisert arbeid i grupper

Ved studiestart etableres tverrfaglige basisgrupper på 4-6 studenter i hver gruppe. Gruppene skal være i virksomhet gjennom hele studiet, noe som i stor grad også tilsvarer forhold i arbeidslivet. Gruppens funksjon og arbeidsform vil veksle og være avhengig av hvilke temaer som står i fokus. Disse kan anvendes i tilrettelagt undervisning, arbeid med studiekrav, arbeid med oppsatt litteratur, refleksjon over egen læring og evaluering av studieopplegget. Lærere er knyttet til basisgruppene som veiledere.

Kollegagruppene er også et viktig redskap for personlig vekst og utvikling der gruppeprosessen er vektlagt. Arbeidet i basisgrupper/kollegagruppene er obligatorisk og forpliktende. Det skal gi rom for refleksjon, og stimulere til utvikling og bevisstgjøring av så vel god etiske generell kunnskap samt evnen til å benytte dette i egen yrkesutøvelse.

Hensikten er at studentgruppene skal være:

- produkt- og prosessorienterte arbeidsgrupper
- utgangspunkt for å fokusere på gruppedynamikk, og hvordan ulikt ståsted kan styrke beslutningsprosessene
- redskap for egen vekst og utvikling
- plattform for tilbakemeldinger og utvikling

Dette vil gjøres ved at det i studiet legges til rette for:

- bruk av ulike pedagogiske tilnæringsmåter
- vektlegging av arbeidsformer som fordrer aktiv deltakelse fra studentene
- studentmedvirkning i beslutningsprosessene i forbindelse med gjennomføringen av studiet
- at arbeidsformene skal være nært til studentenes egne arbeidsformer, problemstillinger fra praksisfeltet, utfordringene i arbeidslivet og sentral teori
- at arbeidsformene støtter studentenes egne initiativ, og møter deres ståsted
- økt kunnskap om andres ståsted, noe som vil være med på å øke forståelsen og respekten for andres fagfelt
- at studenten motiveres til egen videreutdanning og utvikling, gjennom selvrefleksjon og fagforståelse

- å se samhandling med andre som nødvendig, og bidra til at studentene opplever nytte og gjensidighet gjennom faglig samarbeid

2.3.6 Lærerstyrt veiledning individuelt og i grupper

Lærerens rolle i fagskoleutdanningen, er i stor grad knyttet til veiledning og tilrettelegging for fleksibel læring. Målet er å få studenten til å sette sine erfaringer og kunnskaper inn i en større referanseramme. I studentens arbeid med oppgaveløsning, prosjektarbeid, praksis og i gruppeprosessene skal veiledning fokusere på hvordan ny kunnskap kan benyttes mest mulig i bredden av sin gamle og nye kunnskap. Veiledning benyttes både i forbindelse med det teoretiske arbeidet og som et ledd i den enkelte students og gruppens utviklingsprosess. Studentene får også opplæring i og erfaring med kollegabasert veiledning for å kunne benytte det i eget arbeid. Det er faglærer som har hovedansvar for veiledning av studentene gjennom hele studiet, også i praksis/prosjektpraksisperioden.

2.3.7. Praksis med veiledning

Praksis er en obligatorisk del av studietiden og en viktig metode for å oppnå videreutdanningens læringsutbytte.

2.3.8. Presentasjoner

Studentene får erfaring i å presentere fagstoff til medstudenter, fagansvarlige og evt. andre aktuelle personer.

2.3.9. Problembasert læring/Prosjektarbeid

Som et viktig pedagogisk prinsipp ligger en problembasert læringsform som innebærer at innlæringen av kunnskap, tar utgangspunkt i egen erfaring fra arbeidslivet og andre arenaer.

Et fundament for læring er at den er mest effektiv når studenten er aktivt involvert og foregår i en kontekst. På den måten søkes det å gjøre læringen til noe meningsfullt i den praktiske hverdagen.

PBL kjennetegnes ved bruk av oppgaver som utfordrer studenten til å stille spørsmål ved eget kunnskapsgrunnlag og motivere dem til å innhente nødvendig kunnskap de selv mangler. Denne læringsformen har vist seg å være godt egnet for voksne med yrkes- og livserfaring, som dermed har nødvendig forforståelse til å sette teori i perspektiv mot praksis.

2.3.10. Ansvar for egen læring

Ansvar for egen læring stiller krav til studenten om bevissthet i forhold til læreprosesser og egne læringsbehov. Det er ikke synonymt med selvstudium. Ansvar for egen læring som pedagogisk prinsipp, innebærer i langt større grad aktiv samhandling med andre aktører i læringsmiljøet for å kunne hente ut og nyttiggjøre seg læringspotensialet. Mange av studentene har tidligere lang yrkespraksis. Denne forforståelsen gir anledning til å legge til rette for erfaringsbaserte og studentsentrerte opplæringsformer, hvor den kompetansen som finns blant studentene, aktivt nyttes i det felles undervisningsarbeidet.

Videre er det forventet at studenten setter egne mål for læringsutbytte og er aktiv i forhold til planlegging, gjennomføring og vurdering av læringsutbytte. Studenten skal selv ta aktivt del i veiledningsprosessene og selv ta initiativ til innhenting av nødvendig veiledning fra skolens faglærer.

2.3.11. Undervisningspersonalet tilknyttet utdanningen

Skolen inngår avtale med ansatte fra ulike arbeidsplasser innen studiefeltet som eksterne forelesere til undervisning i de forskjellige emner. Dette er en viktig del av utdanningens faglige profil for å sikre en praksisnær kompetanse. Foreleserne samarbeider med lærerne, og utveksler gjensidig informasjon om faglig innhold og arbeidsformer. Alle interne forelesere innen psykisk helsearbeid og rusarbeid har helsefaglig høyskoleutdanning, og har i tillegg aktuell videreutdanning innen psykisk helsearbeid eller rusarbeid. Eksterne benyttede forelesere har alle helsefaglig høyskoleutdanning og

har i tillegg aktuell videreutdanning innen psykisk helsearbeid eller rusarbeid. Både interne og eksterne lærerkrefter har i tillegg lang og bred yrkeserfaring innen psykisk helsearbeid og/eller rusarbeid.

3. VURDERINGSFORMER

Det skal foretas en helhetlig vurdering av kompetansen (kunnskap, ferdighet og generell kompetanse) som studenten har tilegnet seg gjennom hele studiet. Det skal foretas en vurdering av de enkelte emnene i henhold til oppsatte rammer for studiekrav og fastsatte kriterier. Det settes dermed en emnekarakter for hvert emne som avsluttes. Det skal foretas en egen vurdering av praksisperioden innenfor de rammer som gjelder for den. Det skal også foretas en egen emnevurdering av avsluttende fordypingsemne, selv om denne i hovedsak vil utgjøre den skriftlige delen av eksamen.

Det skal foretas både underveisvurdering og sluttvurdering. Den skal være både muntlig og skriftlig og være dokumentert. Underveisvurderingen har til hensikt å gi lærerne og studentene informasjon om studentenes kompetanse, slik at veiledning kan tilpasses studentenes behov. Presise og relevante tilbakemeldinger skal motivere studentene til videre innsats og være til hjelp i læringsarbeidet. Studentene må selv medvirke aktivt i vurderingen dersom de skal lære av underveisvurderingen. Sluttvurdering brukes både om vurdering av det enkelte emne og den endelige vurderingen av studiet som helhet. Sluttvurderingen har til hensikt å dokumentere studentens læringsutbytte og oppnådde kompetanse etter endt opplæring.

Det benyttes enten bestått/ikke bestått eller bokstavkarakter på en skala fra A til F, hvor A er beste karakter og F er Ikke bestått (tabell 8).

Tabell 3. Karakterskala med generell beskrivelse

Symbol	Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Studenten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Studenten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

3.3. Mappedvurdering (underveisvurdering) og emnekarakter

Mappe er en systematisk samling av arbeider som viser innsats, framskritt og prestasjoner innen ett eller flere områder. Dette forutsetter studentens medvirkning når det gjelder valg av innhold, utvalgs-kriterier og

vurderingskriterier. Mappen skal også vise studentens egne refleksjoner. Studentene skal ha mulighet til å forbedre seg gjennom hele studiet, fordi det er studentens samlede kompetanse ved slutten av opplæringen som skal danne grunnlaget for sluttvurderingen. Mappevurdering er en form for vurdering som gir studentene gode muligheter til å lære ved å granske, reflektere, vurdere seg selv og andres arbeid ut fra veiledning og oppsatte kriterier. Mappevurdering er en metode både for vurdering av læring og vurdering for læring.

Mappen er en elektronisk mappe der studentens arbeid og egne refleksjoner er samlet. Læringsplattformen It's Learning brukes. Dette er en dokumentasjon av studentens utvikling. Mappevurdering gir studentene mulighet til å være mer aktiv i alle ledd i læringsprosessen for eksempel gjennom å planlegge, følge opp, samle inn, velge ut, gjennomføre, vurdere og reflektere.

Etter mappeinnlevering kan studenten åpne mappen igjen og endre/rette opp på bakgrunn av tilbakemelding fra læreren og fortsette arbeidet mot høyere måloppnåelse.

Sluttvurdering

Studiekravene i emnene skal inn i vurderingsmappen, og her kan det også ligge en mulighet til å velge ut noen arbeider som kan forbedres. Andre arbeider som studenten har utført i løpet av emnet kan, om studenten ønsker det, legges ved i utvalgsmappen. Utvalgsmappen samt studentens deltagelse, aktivitet og samarbeid med sine medstudenter, danner grunnlag for sluttvurderingen i emnene. Med en vurdering av utvalgsmappen, vil sluttvurderingen være basert på et bredt vurderingsgrunnlag som studenten har hatt mulighet til å forbedre. Mappen skal inneholde et utvalg av mappearbeider fra arbeidet i emnene og et refleksjonsnotat. I notatet skal studenten reflektere over styrker og svakheter i utvalgte arbeider samt en refleksjon over egen innsats sett i relasjon til oppnådd læringsutbytte.

3.4. Praksisvurdering

Vurdering av studentens innsats i praksisperioden foregår kontinuerlig. Den fortløpende vurderingen skal ta hensyn til studentenes forkunnskaper, rammefaktorer for praksis, studiets læringsutbytte, studentenes planlagte læringsutbytte, veiledningens innhold og valg av læresituasjoner. Praksisperioden gjennomføres over ti uker, primært etter emne 4, grunnet relevans for å videreføre læringsutbytte fra praksisperiode til fordypnings-oppgaven. Studenten får veiledning på egen yrkesutøvelse, av kvalifiserte helsearbeidere og av lærer. Veiledningen skjer i forhold til studieplanen, studentenes planlagte læringsutbytte og personlige faglige utgangspunkt. Halvveis i praksisperioden gjennomføres en underveisvurdering. Både underveisvurdering og sluttvurdering forholder seg til bestemte arbeidskrav knyttet til praksis, og oppsatte kriterier for bestått praksis. Læringsutbytte for praksisperioden skal være oppnådd ved fullført periode, og de danner grunnlag for vurdering av bestått/ikke bestått praksisperiode. Fire praksisoppgaver skal leveres for de studenter som har praksisutplassering på en arbeidsplass som tilbyr helse- og omsorgstjenester til mennesker med psykiske og/eller ruslidelser. Disse er beskrevet senere, (vedlegg 1, avsn. 1.5 Program for praksis). Studenter som har praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass får vurdering etter gjennomført skriftlig og muntlig fremlegg av prosjektrapport. Det er faglærer som har det overordnede ansvar for studentens praksisperiode.

3.5. Vurderingskriteriene for arbeidskrav og fordypningsoppgaven

Vurderingskriteriene har en viktig rolle for å sikre rettfærdig vurdering og som veiledning i den formative vurdering. Eksplisitte kriterier for vurdering innebærer en skriftlig tydeliggjøring for studentene hva de

forventes å lære. Kriteriene skal være en støtte for studentene når de arbeider med egne besvarelser eller eventuelt gir respons til medstudenter.

Krav til skriftlig arbeid

Fordypningsoppgaven utgjør i hovedsak den skriftlige delen av utdanningens avsluttende eksamen, og skal vurderes i forhold følgende kriterier:

Faglig rettet: Oppgaven skal gjenspeile problemområder innen fordypningsområdet (f. eks. psykisk helsearbeid og rusarbeid). Kompetanse fra studentenes basisfag skal komme til uttrykk.

Metodisk redegjøringskrav: Det skal gjøres rede for metodevalg og vise evne til å finne fram til kildestoff, bruke kilder i behandlingen av eget materiale, og til å vise saklig kildekritikk. Oppgaven må være utført i samsvar med gjeldende etiske retningslinjer. Besvarelsen skal ha en form som samsvarer med Fagskolen Oslo Akershus sine retningslinjer for oppgaveskriving

Selvstendighet: Besvarelsen skal vise selvstendige vurderinger og at temaet behandles saklig, kritisk og analytisk med drøfting av standpunkter og påstander.

Oppgavelikhet: Besvarelsen må ikke ha påfallende likhet med andre besvarelser, eller annet publisert materiale.

Karakterer: Det skal benyttes bokstavkarakterer fra A-F. Karakteren A er beste karakter, og E er dårligste karakter for å bestå eksamen. Karakteren F innebærer at eksamen ikke er bestått.

Følgende kriterier anvendes ved vurdering

1. Sykepleiefaglig profil

Oppgaven beskriver hvordan helsearbeiderens funksjons- og ansvarsområder kommer frem i forhold til aktuelle problemstillinger.

2. Kunnskap

Oppgaven viser at studenten kan finne frem i pensum og annen relevant litteratur på en måte som viser forståelse for dokumentert arbeid og kunnskapsbasert praksis som støtter egne funn. Kunnskapen anvendes og dokumenteres med kildehenvisninger i teksten og litteraturlisten.

3. Selvstendighet og drøfting

Oppgaven bærer preg av selvstendige vurderinger og viser evne til å analysere og tolke på bakgrunn av faglige vurderinger. Sammenheng mellom teori og praksis belyses ved hjelp av praksiseksempler.

4. Etiske overveielser

Etiske momenter i forhold til problemstillingen belyses og drøftes.

5. Fremstilling

Oppgaven bærer preg av god skriftlig fremstilling og har klart og entydig språk. Den er forskriftsmessig oppbygd og følger retningslinjer for oppgavetekniske forhold. Den anvendte litteratur refereres nøyaktig og korrekt både i teksten og i litteraturlisten.

3.6. Sluttvurdering og eksamenskarakter

For fullstendige regler angående eksamen og sluttvurdering se skolens forskrift.

3.6.7. *Vilkår for eksamen*

- Fagskolen gir utfyllende bestemmelser for organiseringen av eksamen og utarbeider en eksamensplan. Denne offentliggjøres senest 6 uker før eksamen på skolens læringsplattform og/eller hjemmeside.
- For å kunne fremstille seg til eksamen/hovedprosjekt må alle tidligere emner, eksamener og praksis i studiet være bestått/godkjent.
- Studenten er selv ansvarlig for å holde seg orientert om tid og sted for den enkelte eksamensavvikling.
- Krav om obligatorisk fremmøte til undervisning, gruppesamlinger, obligatoriske arbeidskrav og praksis skal fremgå av studieplanen.
- Studentavgift for gjeldende skoleår skal være betalt innen angitt frist. Slutter studenten studiene etter 01.10, kan studenten ikke kreve studentavgiften tilbakebetalt.
- Studenter som er tatt opp til et studieprogram blir automatisk oppmeldt til eksamen.
- Ved mistanke om fusk eller forsøk på fusk, gjelder § 7.3 sjette ledd i fagskolens forskrift.

3.6.8. *Veiledet praksis*

- Omfang og retningslinjer for praksis framgår av den enkelte studieplan som inneholder praksis.
- Ved vurdering av praksisopplæring er det ekstern veileder eller praksislærer på praksisstedet og fagskolens faglærer som vurderer studentens praksis til "bestått"/"ikke bestått". Studenten har krav på veiledning underveis.
- Står en student i fare for å få vurdert sin praksisperiode til "ikke bestått", skal studenten varsles skriftlig om dette senest halvveis i praksisperioden. Hvis det i siste halvdel av praksisperioden oppstår forhold som gjør at studenten står i fare for å få vurdert praksisperioden til "ikke bestått", skal studenten varsles om dette umiddelbart.
- Ved fare for "ikke bestått" praksis, skal ekstern veileder eller praksislærer og fagskolens faglærere gi en skriftlig begrunnelse.
- Ved "ikke bestått" praksisperiode, kan studenten ta denne opp igjen bare én gang. Ved andre gang "ikke bestått" i samme praksisperiode, vil studenten miste studieretten.
- Vurdering av muntlig prestasjon og vurdering av praksisopplæring eller lignende som ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages, jfr. 8-3 pkt. 1 og Lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) § 22

3.6.9. *Vurdering*

- Grunnlaget for vurdering er læringsutbyttebeskrivelsene slik de er definert i plan for emnet.
- Følgende eksamensformer kan benyttes – enten individuelt eller i gruppe:
  - skriftlig eksamen med tilsyn
  - skriftlig eksamen uten tilsyn, som for eksempel hjemmeeksamen, prosjektoppgave, hovedprosjekt og presentasjonsmapper
  - muntlig eksamen
  - praksis, laboratorieøvelser, muntlige presentasjoner
- Alle skriftlige eksamener, både med og uten tilsyn skal normalt leveres med kandidatnummer.
- Studenten har selv ansvar for å oppbevare arbeidskrav som skal leveres for evaluering i form av presentasjonsmapper.

3.7. ARBEIDSKRAV OG VURDERINGSORDNINGER

Bestemmelser om vurdering er gitt i Lov om fagskoleutdanningen (2003) og utfyllende bestemmelser i Forskrift om fagskoleutdanningen (2013). I tillegg gir NUFHO anbefalinger om vurdering i Nasjonal plan for ettårig fagskoleutdanning i helse- og oppvekstfag (2013).

3.7.7. Arbeidskrav i teoriemnene

Arbeidskravene leveres i elektronisk arbeidsmappe. Studenten får tilbakemelding/kommentarer fra lærer. Ved fravær i forbindelse med muntlig framlegg, vil studenten måtte utføre framlegget på et senere tidspunkt, eller utarbeide et eget skriftlig arbeid.

Emne 1

Gruppeoppgave:

Tema: Teoretiske perspektiver og teorier, etikk og samhandling.

Beskriv en aktuell problemstilling innenfor ovenstående tema og drøft hvordan utvalgte etiske prinsipper vil kunne påvirke situasjonen i forhold til pasientens/brukerens tilstand i forhold til grad av egenomsorgsevne.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares i gruppe. Skriftlig gradert karakter på alle studiekrav i emnet, etter ECTS (European Credit Transfer System) karaktersystem, med karakterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for å bestå.

Omfang: maks. 2400 ord (ca. 8 sider).

Studentene får skriftlig tilbakemelding fra lærer.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-5 under punkt 4.4.2.

Individuell oppgave:

Tema: Veiledning, sosiologi og psykologi.

” Målgruppen” for veiledningen/undervisningen kan være pasient, pårørende, kolleger eller medstudenter.

a) Utarbeid en plan for undervisningen på grunnlag av pedagogiske prinsipper, hvor det faglige tema er hentet fra emner innen sosiologi og psykologi jfr. studieplanen.

b) Realiser planen ved å undervise medstudenter (ca. 10 min.).

c) Gi tilbakemelding på medstudenters undervisning.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares individuelt med tilhørende obligatorisk muntlig fremlegg. Ved fravær i forbindelse med fremlegg, kan lærer pålegge studenten å skrive et pedagogisk refleksjonsnotat.

Omfang: maks. 1500ord (ca.5 sider).

Vurderes etter kriteriene nr. 1-5 under punkt 4.4.2. Skriftlig gradert karakter på alle studiekrav i emnet, etter ECTS (European Credit Transfer System) karaktersystem, med karakterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for å bestå.

Muntlig tilbakemelding på undervisningsplanen og gjennomføring av undervisningen fra lærer.

Muntlig tilbakemelding på gjennomføringen av undervisningen fra medstudenter.

Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studenten levere et refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt. Skriftlig individuelt notat.

Omfang: maks. 3 sider

Vurdering: Bestått ved innlevering

Lærer gir skriftlig tilbakemelding på notatet

Individuell tverrfaglig emneoppgave, Emne 1 eksamen:

Det skal være en tverrfaglig oppgave med utgangspunkt i en egen valgt situasjonsbeskrivelse hvor studenten skal bruke kunnskaper fra ulike fagområder i sin besvarelse. Oppgaven skal være på minimum 8 maksimum 10 maskinskrevne sider. Varighet 3 uker.

Studenten skal i tillegg levere et kort refleksjonsnotat på ca. 1 side.

Studentene samler sine skriftlige arbeider i egen mappe.

Mappevurdering med individuell muntlig høring m/ekstern sensor

Vurdering: Skriftlig gradert karakter på emne 1 eksamen, etter ECTS (European Credit Transfer System) karaktersystem, med karakterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for å bestå. Det blir en felles emnekarakter for skriftlig arbeid og muntlig høring.

Emne 2

Individuell oppgave:

Tema: Kommunikasjonsprosess og relasjonskompetanse.

Velg en pasientsituasjon ut fra temaet og drøft hvilke utfordringer mennesker med psykisk helse/rus-problematikk trolig vil møte.

Rammer: Skriftlig oppgave som besvares individuelt.

Omfang: maks. 1500 ord (ca. 5 sider).

Studenten får skriftlig tilbakemelding av lærer.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-5 under punkt 4.4.2. Skriftlig gradert karakter på alle studiekraft i emnet, etter ECTS (European Credit Transfer System) karaktersystem, med karakterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for å bestå.

NB! Velg én av følgende 2 gruppeoppgaver:

Tema 1: Helsefremmende og forebyggende psykisk helsearbeid/rusarbeid.

Velg en pasientsituasjon ut fra temaet og drøft hvordan helsearbeideren kan bidra til å møte pasientens og deres pårørendes utfordringer og behov.

Rammer: Skriftlig oppgave som besvares i gruppe.

Omfang: maks. 2400 ord (ca. 8 sider).

Studentene i gruppen får skriftlig tilbakemelding av lærer.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-5. under punkt 4.4.2. Skriftlig gradert karakter på alle studiekraft i emnet, etter ECTS (European Credit Transfer System) karaktersystem, med karakterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for å bestå.

Tema 2: Etske og juridiske utfordringer innen psykisk helsearbeid/rusarbeid

Beskriv en situasjon eller en aktuell problemstilling innenfor ovenstående tema, og drøft hvordan helsearbeideren kan bistå i prosessen og være til hjelp til etiske og juridiske utfordringer.

Rammer: Skriftlig oppgave som besvares i gruppe.

Omfang: maks. 2400 ord (ca. 8 sider).

Studentene får skriftlig tilbakemelding fra lærer.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-5. under punkt 4.4.2. Skriftlig gradert karakter på alle studiekraft i emnet, etter ECTS (European Credit Transfer System) karaktersystem, med karakterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for å bestå.

OBS! Velg én av disse to overnevnte gruppeoppgavene.

Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studenten levere et refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt. Skriftlig individuelt notat

Omfang: maks. 3 sider

Vurdering: Bestått ved innlevering

Lærer gir skriftlig tilbakemelding på notatet

Emne 3

Obs! Velg én av følgende gruppeoppgaver:

Tema (1): Psykiske lidelser og ruslidelser.

Velg en pasientsituasjon ut fra temaet og drøft hvordan helsearbeideren kan bidra til omsorg og forebyggende arbeid overfor pasienten/brukeren.

Rammer: Skriftlig oppgave som besvares i gruppe.

Omfang: maks. 2400 ord (ca. 8 sider).

Studentene får skriftlig tilbakemelding fra lærer.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-5. under punkt 4.4.2. Skriftlig gradert karakter på alle studiekraft i emnet, etter ECTS (European Credit Transfer System) karaktersystem, med karakterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for å bestå.

Tema (2): Barn og ungdom, forebygging og tidlig intervensjon innen rus / psykiatri.

Velg en pasientsituasjon ut fra temaet og drøft hvordan helsearbeideren kan bidra til omsorg og forebyggende arbeid overfor pasient/bruker og pårørende.

Rammer: Skriftlig oppgave som besvares i gruppe.

Omfang: maks. 2400 ord (ca. 8 sider).

Studentene får skriftlig tilbakemelding fra lærer.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-5, under punkt 4.4.2. Skriftlig gradert karakter.

For den skriftlige del av gruppeoppgaven gis karakteren bestått/ikke bestått Det gjennomføres muntlig høring hvor studentene gis individuell karakter etter ECTS (European Credit Transfer System) karaktersystem, med karakterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for å bestå.

Obs! Velg en av de overnevnte gruppeoppgavene.

Individuell oppgave:

Tema: Alderspsykiatri og rus

Velg en pasientsituasjon ut fra temaet og drøft hvordan helsearbeideren kan bidra til å møte pasientens og deres pårørendes utfordringer og behov.

Rammer: Skriftlig oppgave som besvares individuelt.

Omfang: maks. 1500 ord (ca. 5 sider).

Studentene i gruppen får skriftlig tilbakemelding av lærer.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-5. under punkt 4.4.2. Skriftlig gradert karakter på alle studiekraav i emnet, etter ECTS (European Credit Transfer System) karaktersystem, med karakterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for å bestå.

Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studenten levere et refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt. Skriftlig individuelt notat.

Omfang: maks. 3 sider

Vurdering: Bestått ved innlevering

Lærer gir skriftlig tilbakemelding på notatet

Emne 4

Individuell oppgave:

Tema: Samhandling og koordinering av tjenestetilbudene, behandling og oppfølging.

- a) Utarbeid individuelt en skisse til et undervisningsopplegg om nevnte tema innen rus/psykiatri.
- b) Bruk skissene videre i forberedelsene til undervisningsopplegget.
- c) Studenten realiserer undervisningsopplegget ved å undervise medstudenter (ca. 10 min.).
- d) Gi tilbakemelding på medstudenters undervisning.

Rammer: Oppgave som besvares som individuell oppgave, i tillegg til muntlig fremlegg, (undervisning).

Omfang: maks. 1500 ord (ca. 5 sider).

Studentene får skriftlig tilbakemelding av lærer.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-4. under punkt 4.4.2. Skriftlig gradert karakter på alle studiekraav i emnet, etter ECTS (European Credit Transfer System) karaktersystem, med karakterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for å bestå.

Gruppeoppgave:

Tema: Relasjonskompetanse og brukermedvirkning, yrkesutøvelse og arbeidsverktøy, miljøarbeid og aktiv omsorg innen psykisk helsearbeid/rusarbeid.

Velg en pasientsituasjon ut fra temaet og drøft hvordan helsearbeideren kan bidra til å møte brukeren og deres pårørendes og kollegaers utfordringer og behov, og gi nødvendig veiledning.

Rammer: Filmoppgave hvor sluttresultatet blir en gruppebesvarelse med obligatorisk muntlig fremlegg av gruppa, i tillegg til fremlegg av DVD hvor alle gruppe medlemmene har deltatt aktivt i fremvisning av kommunikasjon og samhandling i en valgt situasjon. Ved fravær kan lærer pålegge studenten å skrive et pedagogisk refleksjonsnotat.

Omfang: maks. 1500 ord (ca. 5 sider) – og i tillegg DVD som viser relasjonskompetanse og brukermedvirkning, yrkesutøvelse og arbeidsverktøy, miljøarbeid og Aktiv omsorg i praksis.

Vurderes etter kriteriene nr. 1-5. under punkt 4.4.2. Skriftlig gradert karakter på alle studiekraav i emnet, etter ECTS (European Credit Transfer System) karaktersystem, med karakterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for å bestå.

Skriftlig og muntlig tilbakemelding på filmoppgaven og gjennomføringen av gruppeoppgaven fra lærer.

Refleksjonsnotat

Etter endt emne skal studenten levere et refleksjonsnotat om sine tanker rundt oppnådd læringsutbytte i forhold til egen innsats og den veiledning som er gitt. Skriftlig individuelt notat. Omfang: maks. 3 sider. Vurdering: bestått ved innlevering. Lærer gir skriftlig tilbakemelding på notatet.

Tilbakemelding

Studenten får skriftlig tilbakemelding på studiekraavene ut fra kriterier for vurdering av studiekraav ca. 2 uker etter innlevering. Studenter som ikke overholder innleveringsfristen, har ikke kraav på tilbakemelding. Tidspunkt for innlevering av studiekraavene vises i semesterets aktivitetsplan som utleveres ved semesterstart. En tilbakemelding skal stimulere til utvikling og læring og være en rettesnor for hva studenten kan gjøre videre for å bli bedre. Tilbakemeldingen skal identifisere potensielle forbedringer og få studenten til å se hva hun/han kan gjøre bedre. Konstruktiv kritikk gir rom for ettertanke og oppmuntring til forbedring av eget arbeid.

3.7.8. Arbeidskraav i praksis

Arbeidskraav 1: Eget ståsted som veiledningsgrunnlag

Studenten skal beskrive egne praksiserfaringer og forforståelse. Hensikten er å øke studentens bevissthet om tidligere erfaringer som utgangspunkt for å videreutvikle nye praksiserfaringer og læringsutbytte.

Mal for utforming av oppgaven:

- Studentens navn
- Når var du ferdig med grunnutdanningen din?
- Hva er den viktigste motivasjon for å ta fagskoleutdanning innen sterilforsyning?
- Hvilken arbeidserfaring har du som yrkesutøver innen helse?
- Hvilke områder innen helse er du spesielt opptatt av?
- Hva opplever du som dine sterke sider som yrkesutøver?
- Hvilke områder ønsker du å endre eller videreutvikle?
- Skisser hvilke områder innen fordypningsområdet og læringsutbyttebeskrivelsene som du ønsker å arbeide med i praksisperioden, innenfor rammene av utdanningens læringsutbytte for praksis. Begrunn svaret.

Rammer:

Skriftlig individuell beskrivelse av eget ståsted og praksiserfaringer etter malen ovenfor. Omfang: ca. 1-2 sider Vurdering: Godkjent/ikke godkjent. Oppgaven leveres i egen innleveringsmappe i løpet av første uke i første praksisperiode.

Arbeidskrav 2: Beskrivelse av eget læringsutbytte

Arbeidskravet har som formål at studentens skal kunne være delaktig i å utforme mål for eget læringsarbeid i praksisperioden. Dette kan bidra til å øke studentens interesse og ansvar for å utnytte praksisperioden best mulig. Læringsutbyttebeskrivelsene for hver praksisperiode (3 perioder) må gjenspeile innholdet i teoriemnene, læringsutbytte for praksis, praksisstedets rammer og studentens egne ønsker og behov.

Læringsutbyttebeskrivelsene skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Ønsket læringsutbytte skal være konkret, relevant, realistisk og målbart:

- Kunnskap som beskriver hva studenten skal kunne av faktakunnskap, begreper, teorier, prinsipper og metoder.
- Ferdigheter som beskriver hva studenten kan utføre og på hvilken måte studenten kan anvende kunnskapen til å løse utfordringer i nye situasjoner.
- Generell kompetanse som beskriver utvikling av refleksjon, holdninger, verdier, normer, som grunnlag for handlinger.

Rammer:

Skriftlig individuell beskrivelse av eget læringsutbytte for aktuell praksisperiode. Omfang: ca. 1-2 side. Vurdering: godkjent/ikke godkjent, studenten får veiledning og underveisvurdering av lærer og praksisveileder.

Arbeidskrav 3: Logg for egenrefleksjon

I løpet av hver praksisperiode fører studenten logg med refleksjon over egne erfaringer. Hensikten for loggskriving er å kunne vurdere sin egen progresjon og bli bevisst i videre utviklingsområder.

Rammer:

Skriftlig individuell logg i løpet av aktuell praksisperiode. Vurdering: godkjent/ikke godkjent, loggen kommenteres skriftlig av faglærer. Etter endt praksisperiode leveres loggen i en egen mappe.

3.8. Sluttdokumentasjon

3.8.7. Vitnemål

Vitnemål utstedes for fullført og bestått studium. Vitnemålet dokumenterer det overordnede læringsutbyttet, emner og evt. praksis som inngår i utdanningen, karakterene som er oppnådd, og antall studiepoeng for det enkelte emne. På vitnemålets siste side oppføres fordypningsoppgavens tittel og eventuelle merknader.

3.8.8. Karakterutskrift

Hvis studenten har tatt enkeltemner, eller ikke har fullført eller bestått hele utdanningen, kan det utstedes karakterutskrift.

3.8.9. Tilknytningskrav, innpass og fritak

For at en fagskole skal kunne utstede vitnemål eller annen dokumentasjon for fullført utdanning, må minst 30 av studiepoengene som skal inngå i beregningsgrunnlaget, være avlagt ved fagskolen. Det er normalt den siste fagskolen som har en student før fullført utdanningsløp, som har ansvaret for å utstede vitnemålet. Ved innpassing mellom fagskoler kan det avtales særskilte ordninger for utstedelse av vitnemål mellom de berørte fagskolene.

For ytterligere informasjon om sluttdokumentasjon, se Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen Oslo Akershus.

4. OVERSIKT OVER EMNER OG TEMA

Emne	Studiepoeng 14	Tema
Emne 1- Felles grunnlagsemne		Delemne 1: Arbeidsformer og metoder i studiet Delemne 2: Helse-, sosial- og oppvekstfagene i samfunnet Delemne 3: Etikk Delemne 4: Kommunikasjon og samhandling Delemne 5: Stats- og kommunalkunnskap, helse-, sosial- og oppvekstpolitikk Delemne 6: Sosiologi og psykologi
Læringsutbytte emnenivå		
Studenten skal etter fullført emne 1: Kunnskap <ul style="list-style-type: none"> • ha kunnskaper om yrkesetikk • ha kunnskaper om kommunikasjon om samhandling med brukere, pårørende og samarbeidspartnere på en trygg og tillitsvekkende måte • ha kunnskap om veiledningsteori • ha kunnskap om konflikter og konflikttyper • ha kunnskap om helse-, sosial- og oppvekstsektorens oppbygging og funksjon og forstå betydningen av å ta medansvar for tverrfaglig og tverretatlig samarbeid • ha kunnskap om andre yrkesgrupper • ha kunnskap om sentrale lover og forskrifter som regulerer helse-, sosial- og oppvekstsektoren • ha kunnskaper om generell studieteknikk og prosjekt- og utviklingsarbeid Ferdigheter <ul style="list-style-type: none"> • kunne ta utgangspunkt i brukernes behov, planlegge og organisere tiltak i samarbeid med de mennesker det gjelder • kunne bidra til at den som trenger hjelp og praktisk bistand fra helse-, sosial- og oppvekstsektoren får et egnet tilbud • ha ferdigheter i yrkesetikk gjennom kritisk og etisk refleksjon • ha ferdigheter i kommunikasjon slik at de samhandler med brukere, pårørende og samarbeidspartnere på en trygg og tillitsvekkende måte • kunne ta imot veiledning • bruke kunnskaper i psykologi og sosiologi for å få større bevissthet om egen fungering for bedre å mestre samhandling med brukere og kollegaer • ha ferdigheter i konflikthåndtering • kunne anvende sentrale lover og forskrifter som regulerer helse, sosial og oppvekstsektoren • ha ferdigheter i IKT Generell kompetanse <ul style="list-style-type: none"> • ha evne til å reflektere over og begrunne sitt arbeid i forhold til overordnede faglige og etiske perspektiver samt kunne se sin egen yrkesrolle i et kritisk lys • forstå betydningen av å ta medansvar for tverrfaglig og tverretatlig samarbeid • ha kjennskap til og kunne benytte seg av " frivillig arbeid" og " likemannsarbeid" som en ressurs for brukernes aktive omsorg • kunne nytte og forstå omfang av aktuelt lovverk og retningslinjer for helse, sosial og oppvekstsektoren 		
Tema		
Grunnelementer i helse-, sosial- og oppvekstfagarbeidet: Delemner:		

Delemne 1 - Arbeidsformer og metoder i studiet

- Studieteknikk
- Prosjekt- og utviklingsarbeid
- Teori- og erfaringsbasert kunnskapsbygging
- Refleksjon og refleksjonsmodeller
- Aktiv læring
- Informasjonsteknologi
- Bruk av Lync/Skype

Delemne2 - Helse-, sosial- og oppvekstfagene i samfunnet

- Helse- og oppvekstfagenes historie og utvikling
- Teorier og begreper innen helse-, sosial- og oppvekstfagene
- Aktuelle verdier og normer i samfunnet og i helse-, sosial- og oppvekstfagene, hvordan de henger sammen og gjensidig påvirker praktisk handling

Delemne 3- Etikk:

- Verdier og verdioppfatninger, livssyn
- Menneskesyn og menneskeforståelse
- Yrkesetikk
- Etikk og moral, etiske dilemmaer
- Etisk refleksjon og refleksjonsmodeller
- Menneskerettighetene
- Samtykke, makt, tvang og kontroll
- Taushetspliktens etiske sider
- Brukermedvirkning
- Samfunnsmessige perspektiver og utfordringer i helse-, sosial- og oppvekstsektoren sett i forhold til gjeldende verdier og normer

Delemne 4 - Kommunikasjon og samhandling:

- Kommunikasjonsteori
- Relasjonskompetanse
- Tverrkulturell kommunikasjon og samhandling
- Samhandling i smågrupper og i organisasjoner
- Kommunikasjon i et hjelperperspektiv
- Konflikthåndtering
- Veiledningsteori og veiledning

Delemne 5 - Stats- og kommunalkunnskap, helse-, sosial- og oppvekstpolitikk:

- Samfunnets og velferdsstatens utvikling, helse-, sosial- og oppvekstpolitiske prioriteringer
- Lovverket som regulerer helse-, sosial- og oppvekstsektorens virkefelt
- Levekår og folkehelse
- Helse-, sosial- og oppvekstsektoren på kommunalt, regionalt og statlig nivå
- Offentlig og privat ansvar og omsorg
- Profesjonalisering i helse-, sosial- og oppvekstsektoren
- Kvalitetssikring, internkontroll og kvalitetsutvikling
- Økonomi og finansiering

Delemne 6 - Sosiologi og psykologi:

- Familien som sosial og kulturell institusjon
- Helse, sosial ulikhet og kulturelt mangfold
- Utviklingsteorier – livsløpet
- Emosjoner, behov og motivasjon
- Roller, makt – avmakt
- Kriser og forsvarsmekanismer

- Gruppepsykologi og nettverksteori

Undervisningsformer

- Lærerstyrt undervisning og forelesninger
- Selvstudium og individuelle oppgaver
- Relevant informasjonsinnhenting på internett
- Organisert arbeid i grupper
- Lærerstyrt veiledning individuelt og i grupper
- Presentasjoner for medstudenter og lærer
- Bruk av egne praksiscase i læringsnotater og oppgaver
- Problembasert læring
- Individuelt refleksjonsnotat
- Gruppe loggskjema

Arbeidskrav og vurderingsform

2 arbeidskrav	A-F
1 refleksjonsnotat	Bestått/ikke bestått
1 Skriftlig og muntlig eksamen	A-F
1 Sammenlagt karakter for emne 1	A-F

Litteratur

Helgesen, Leif A. " Sosiologi og psykologi", Høyskoleforlaget 2010
ISBN- 978-82-7634-725-8

Krüger Grasaas,Kari-Sjursen, Marit-Stordalen,Jørn " Etik og kommunikasjon", Høyskoleforlaget
2009 ISBN – 978-82-7634-726-5

Eide, Hilde og Eide, Tom " Kommunikasjon i relasjoner", Gyldendal 2007
ISBN – 978-82-05-32689-7, Kap. 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,12

Skaug, Greta Marie " Gode fagfolk vokser". Cappelen 2005
ISBN -13:978-82-02-24340-1

Fagskolen, Kompendium i Studieteknikk
Fagskolen, Kompendium i Fronter og Its` Learning.

MEDLEX – Norsk Helseinformasjon (2012)

- Spesialisthelsetjenesteloven/Helseforetaksloven (ISBN 9788278418055)
- Folkehelseloven (ISBN 9788278418031)
- Helse- og omsorgstjenesteloven (ISBN 9788278418048)
- Helsepersonelloven/Pasient og- brukerrettighetsloven (ISBN 9788278418000)

Emne	Studiepoeng 8	Tema
------	---------------	------

Emne 2 – Helsefremmende/sykdomsforebyggende arbeid	Delemne 1: Generell kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid Delemne 2: Helsefremmende og forebyggende arbeid Delemne 3: Kommunikasjonsprosessen, relasjonskompetanse Delemne 4: Ethiske og juridiske utfordringer
Læringsutbytte emnenivå	
Studenten skal etter fullført emne 2:	
Kunnskap	
<ul style="list-style-type: none"> • ha kunnskap om mennesker med psykisk helse/rusproblematikk sin situasjon i dagens samfunn • ha kunnskap om de ulike forståelsesmodeller for utvikling og ervervelse av psykisk sykdom/rusproblematikk • ha kunnskap om hvordan fysisk aktivitet, mental stimulering og sosial kontakt kan virke inn på psykisk helse/rusproblematikk • ha kunnskap om tiltak og hjelpemidler for gjenopptrening av ferdigheter samt kunnskap til å planlegge og iverksette tiltak for vedlikehold av funksjoner • ha kunnskap om anbefalinger for ernæring og fysisk aktivitet hos pasienter/brukere med psykisk helse/rusproblematikk • ha kunnskap om symptomer og behandling i forhold til psykisk sykdom og bruk av rusmidler • ha kunnskap om betydningen av sosialt nettverk og ulike mestringsstrategier • ha kunnskap og forståelse om og kunne samarbeide med pårørende • ha kunnskap om omsorgsbegrepet, kritisk og etisk refleksjon i forhold til å gi omsorg og den enkelte pasient/brukers opplevelser og konsekvenser av psykisk sykdom og/eller rus	
Ferdigheter	
<ul style="list-style-type: none"> • ha kompetanse til å ta utgangspunkt i den enkeltes individuelle behov og planlegge tiltak sammen med bruker og eventuelt pårørende • ha evne til å planlegge og iverksette tiltak for vedlikehold av funksjoner • kunne veilede i forhold til levemåte og aktivitetsmønstre samt legge til rette for tilpasset aktivitetsdeltakelse • kunne bidra til helsefremmende- og sykdoms-forebyggende arbeid innen psykisk helse/rusomsorg • kunne kartlegge lidelsenes innvirkning på funksjonsevne, samt planlegge, organisere og iverksette hjelpetiltak • kunne kartlegge den psykisk helse/rus-omsorgstrengende sine behov og iverksette tiltak ved vold, mishandling og ulykker • kunne se mulige rehabiliteringsgevinster og tilrettelegge for nyorientering • kunne veilede den enkelte pasient/bruker til mestring og nye aktivitetsmønstre • benytte kunnskap om sosialt nettverk i ulike mestringsstrategier	
Generell kompetanse	
<ul style="list-style-type: none"> • ha evne til å sette seg inn i mennesker med psykisk helse/rusproblematikk sine opplevelser og vite konsekvenser av psykisk helse/rusproblematikk • ha utviklet forståelse for og betydningen av rolleendringen som skjer ved psykisk helse/rusproblematikk • ha evne til å møte den enkelte bruker av systemet med et helseforebyggende og mestringsstrategisk forståelse og kunne foreslå effektive tiltak • ha evne til kritisk refleksjon rundt samtykke og livreddende behandling hos alvorlig psykisk syke og/eller russskadede pasient/bruker • kunne reflektere over ulike syn på døden • kunne utviklet seg faglig og personlig, og styrket sin evne til videre utvikling	

- anvende sin kunnskap om omsorgsbegrepet, ha utviklet evne til kritisk og etisk refleksjon i forhold til å gi omsorg og forstå den enkelte pasient/brukers opplevelser og konsekvenser av psykisk sykdom og/eller rus

Tema

Delemne 1. Generell kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid

- Psykiske lidelser og ruslidelser i et helhetsperspektiv (biologiske, psykologiske, sosiale og eksistensielle perspektiver).
- Psykiske lidelser og ruslidelser i et samfunnsperspektiv
- Avhengighet innen psykisk helse/rusomsorg

Delemne 2. Helsefremmende og forebyggende arbeid

- Fysisk og psykisk helse
- Livsstil og egenomsorg
- Sosialt nettverk, lærings- og oppvekstmiljø
- Forebyggende arbeid/tidlig intervensjon
- Arbeid med barn og unge
- Brukermedvirkning, Empowerment, mestring
- Fysisk aktivitet og ernæring
- Marginalisering

Delemne 3. Kommunikasjonsprosessen, relasjonskompetanse

- Kommunikasjonsprosessen
- Formidlingsmåter
- Veiledning overfor pasienter/brukere, pårørende, familie, barn og ungdom
- Flerkulturell forståelse i kommunikasjon og samhandling – bruk av tolk
- Konflikter og møte med vold, trusler, tvang og makt
- Sorg, tap og krisereaksjoner

Delemne 3. Etske og juridiske utfordringer

- Yrkesetiske og personlige utfordringer
- Holdninger og etiske dilemmaer
- Lovverk, rettssikkerhet og menneskeverd
- Tvang og alternativer, behandlingsmessige og etiske aspekter

Undervisningsformer

- Lærerstyrt undervisning og forelesninger
- Selvstudium og individuelle oppgaver
- Relevant informasjonsinnhenting
- Organisert arbeid i grupper
- Lærerstyrt veiledning individuelt og i grupper
- Presentasjoner for medstudenter og lærer
- Individuelt refleksjonsnotat
- Gruppe loggskjema

Arbeidskrav og vurderingsform

2 arbeidskrav (individuelt + gruppe)

A-F

1 refleksjonsnotat

Bestått/ikke bestått

1 Sammenlagt karakter for emne 1

A-F

Litteratur

Fekjær, Hans Olav (2009) Rus. Kap. 1 - 8 Gyldendal
ISBN: 9788205390683

Herheim og Langholm (2010) Psykisk helsearbeid, teorier og arbeidsmåter. Kap. 3-30 Damm forlag
ISBN: 9788204096678

Eide og Eide (2007): Kommunikasjon i relasjoner -Gyldendal
Samhandling, konfliktløsning og etikketikk. Kap.1,2, 5, 7 og 8
ISBN: 9788205326897

Befring. Anne Kjersti C (2007) Damm forlag: Jus i helse- og sosialtjenesten.
Kap. 1 - 5, 9, 11, 12 og 16
ISBN: 9788204115638

Emne	Studiepoeng 14	Tema
Emne 3: Kunnskap om brukergruppene		Delemne 1: Psykiske lidelser og ruslidelser, særtrekk og relaterte tilstander Delemne 2: Barn, ungdom, forebygging, tidlig intervensjon Delemne 3: Alderspsykiatri
Læringsutbytte emnenivå		
Studenten skal etter fullført emne 3:		
Kunnskap		
<ul style="list-style-type: none"> • Ha kunnskap om mennesker med psykiske lidelser/ruslidelser sin situasjon i dagens samfunn • Ha kunnskap om forebyggende helsearbeid for målgruppene • Ha kunnskap om fysisk, psykisk og sosial og eksistensiell endringsprosess ved psykisk sykdom og/eller ruslidelse • Ha kunnskap om psykisk helse og/eller rusrelaterte sykdommer, behandling, bruk av medikamenter og observasjon av bivirkninger • Ha kunnskap om somatiske psykisk helse og/eller rusrelaterte sykdommer, diagnostikk og behandlingsprosedyrer samt kunne utføre aktuell sykepleie • Ha kunnskap om diagnostikk, behandlingsprinsipper og omsorg ved akutte og kroniske psykiske sykdommer/ruslidelser hos eldre • Ha kunnskap og forståelse for pårørendes situasjon • Ha kunnskap om psykiske lidelser/ruslidelser i et flerkulturelt perspektiv • Ha kunnskap om forebygging og tidlig intervensjon innen psykisk helsearbeid og rusarbeid hos barn og ungdom		
Ferdigheter		
<ul style="list-style-type: none"> • kunne utføre helsefremmende og forebyggende arbeid og bidra til tidlig intervensjon innen psykisk helsearbeid og rusarbeid hos barn og ungdom • kunne utføre helsefremmende og forebyggende arbeid til mennesker med psykiske lidelser/ruslidelser i et flerkulturelt perspektiv • kunne utføre helsefremmende og forebyggende arbeid til eldre mennesker med psykiske helse/rusproblematikk • kunne utføre helsefremmende og forebyggende arbeid innen psykisk helse/rusproblematikk i samarbeid med pårørende til brukerne		
Generell kompetanse		
<ul style="list-style-type: none"> • ha utviklet forståelse for og betydningen av rolleendringen som skjer ved psykiske lidelser/ruslidelser		

- kunne kartlegge psykiske lidelser/ruslidelser, samt planlegge, organisere og iverksette hjelpetiltak innenfor eget kompetanseområde
- forstå og ivareta brukere med psykiske lidelser og/eller ruslidelser sine behov for behandling og oppfølging

Tema

Delemne 1. Psykiske lidelser og ruslidelser, særtrekk og relaterte tilstander

- Samtidig ruslidelse og psykisk lidelse (ROP-lidelser).
- Rusmidlenes virkning og skadevirkning.
- Somatiske og psykiske lidelser som følge av rusmiddelmissbruk.
- Psykotiske tilstander.
- Affektive lidelser, stemningslidelser.
- Angst og traumer med sammensatte årsaker, PTSD
- Spiseforstyrrelser.
- Personlighetsforstyrrelser.
- Selvmord, selvmordsforsøk og selvskading.
- Utviklingsforstyrrelser, atferdsforstyrrelser og følelsesmessige forstyrrelser som oppstår i barndom og ungdomsalder.

Delemne 2. Barn, ungdom, forebygging, tidlig intervensjon

- Normalutvikling og tidlige tegn på avvik.
- Sosial kompetanse.
- Problematferd, mobbing, vold, kriminalitet.
- Barn som pårørende.

Delemne 3. Alderspsykiatri

- Aldring og sårbarhet for psykiske lidelser.
- Demens.
- Sykdommer som fører til demens; Alzheimers sykdom, Alkoholbetinget demens.
- Psykiske lidelser hos eldre.

Undervisningsformer

- Lærerstyrt undervisning og forelesninger
- Selvstudium og individuelle oppgaver
- Relevant informasjonsinnhenting
- Organisert arbeid i grupper
- Lærerstyrt veiledning individuelt og i grupper
- Presentasjoner
- Individuelt refleksjonsnotat
- Gruppe loggskjema
- Problembasert læring/Prosjektarbeid med utviklings- og forbedringsforslag
- Praksis med veiledning

Arbeidskrav og vurderingsform	
2 arbeidskrav (individuell + gruppe) 1 refleksjonsnotat 1 Sammenlagt karakter for emne 1	A-F Bestått/ikke bestått A-F
Litteratur	
Fekjær, Hans Olav (2009) Rus. Kap. 8 - 26 Gyldendal ISBN: 9788205390683	
Snoek Engelstad, Jannike m/flere (2009) "Psykiatri –kunnskap, forståelse, utfordringer", Akribe forlag – 3. utg. Kap. 1,2,10,14 ISBN: 9788279501312	
Strand, Liv (1990) "Fra kaos mot samling, mestring og helhet", Gyldendal ISBN: 8205192391	
Weisæth, Lars m/flere (2000) "Psykisk helse, risikofaktorer og forebyggende arbeid", Gyldendal ISBN: 9788200450535	
Evjen, Reidun (2012) «Dobbelt opp. Om psykiske lidelser og rusmisbruk» Universitetsforlaget ISBN 9788215017396	

Emne	Studiepoeng 10	Tema
Emne 4: Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering		Delemne 1: Relasjonskompetanse og brukermidvirkning Delemne 2: Behandling og oppfølging Delemne 3: Miljøarbeid og aktiv omsorg Delemne 4: Yrkesutøvelse og arbeidsverktøy Delemne 5: Samhandling og koordinering av tjenestetilbudene
Læringsutbytte emnenivå		
<i>Studenten skal etter fullført emne 4:</i>		
Kunnskap		
<ul style="list-style-type: none"> • Ha kunnskap om lover, forskrifter og aktuelle rundskriv som regulerer lover om psykisk helsevern/rusomsorgen. • Ha kunnskap om kommunenes og statens ansvarsområder og kjenner til LEON-prinsippet (lavest, effektive omsorgsnivå) • Ha kunnskap om organiseringen av hjemmebaserte tjenester, lavterskeltjeneste, felt-tjeneste og institusjonsbaserte tjenester samt 1. og 2. linjetjeneste funksjoner i forhold til psykisk helsevern/rusomsorg.		
Ferdigheter		
<ul style="list-style-type: none"> • evne til å planlegge, organisere og iverksette tiltak i samarbeid med tjenesteytere og brukere, pårørende og aktuelle organisasjoner • ha evne til kritisk og etisk refleksjon i arbeid med mennesker med psykisk helse/rus-problematikk.		

- Ha evne til å ta initiativ til å faglig ledelse og veiledning av kollegaer

Generell kompetanse

- Ha kompetanse i samhandling med andre og evne til kommunikasjon og refleksjon over egne holdninger
- Ha erkjent og utviklet sin personlige kompetanse; kreativitet og mot, samt styrket sin evne til videre utvikling
- ivareta brukermedvirkning profesjonelt i sitt daglige arbeide
- kunne drøfte og formidle sin kunnskap innenfor fagfeltet til kolleger på arbeidsplassen
- delta i faggrupper på arbeidsplassen og på skolen for å kvalitetssikre og videreutvikle praksis og forståelse av psykisk helsearbeid/rusarbeid

Tema

Delemne 1. Relasjonskompetanse og brukermedvirkning

- Samhandling med mennesker med psykiske lidelser og/eller ruslidelser.
- Relasjonskompetanse/empati.
- Etablering, opprettholdelse, avslutning av en relasjon.
- Etsiske sider ved samhandling.
- Konfliktforebygging, konflikthåndtering.

Delemne 2. Behandling og oppfølging

- Prinsipper, mål og metoder for kartlegging.
- Forebyggende programmer og tiltaksmodeller.
- Behandlingsmodeller.
- Habilitering og rehabilitering.
- Individuell plan
- Motiverende intervju/endringsfokusert rådgivning.
- Legemiddelassistert rehabilitering.
- Oppsøkende virksomhet/utekontaktarbeid.
- Nettverksarbeid.

Delemne 3: Miljøarbeid og aktiv omsorg

- Fritidstiltak, fritidsassistanse.
- Boligsosialt arbeid, bistand og oppfølging i egen bolig.
- Aktivitet og trening.
- Læringsbaserte tiltak.
- Arbeidsrettede tiltak og aktiviteter.
- Daglige gjøremål /aktiviteter (ADL).
- Likemannsarbeid og selvhjelpsgrupper.

Delemne 4: Yrkesutøvelse og arbeidsverktøy

- Yrkesrolle, identitet.
- Relasjonskompetanse, gruppeprosesser og arbeidskultur.
- Metoder og verktøy for kvalitetsforbedring.

Delemne 5: Samhandling og koordinering av tjenestetilbudene

- Aktører i behandlingsforløpet.
- Organisering, rollefordeling og tverrfaglig samarbeid mellom aktører og tjenestenivåer/samhandlingsmodeller.
- Organisasjon og ledelse.
- E-helse.

Undervisningsformer

- Lærerstyrt undervisning og forelesninger
- Selvstudium og individuelle oppgaver
- Relevant informasjonsinnhenting
- Organisert arbeid i grupper
- Lærerstyrt veiledning individuelt og i grupper
- Presentasjoner
- Individuelt refleksjonsnotat
- Gruppe loggskjema
- Problembasert læring/Prosjektarbeid med utviklings- og forbedringsforslag
- Praksis med veiledning

Arbeidskrav og vurderingsform

2 arbeidskrav (individuelt + gruppe)	A-F
1 refleksjonsnotat	Bestått/ikke bestått
1 Sammenlagt karakter for emne 1	A-F

Litteratur

Berg, Insoo Kim og Miller, Scott D: (2008) Rusbehandling, en løsningsfokustert tilnærming Kap. 1 - 7 Ad Notam Gyldendal
ISBN: 9788241709401

Bollingmo, Leif m/flere(2008) Det er mitt liv. Brukermedvirkning og nye hjelperoller i habilitering og rehabilitering. Kap. 8
Universitetsforlaget , ISBN: 9788215006130

Halvorsen, Terje:(2006) Miljøarbeid - teori og praksis.
Fagforlaget
Kap. 1, 2, 4 - 6, 8 og 10
ISBN: 9788245004397

Helsedirektoratet: Individuell plan 2007
Veileder til forskrift om individuell plan
Helsedirektoratet: Fra bekymring til handling, en veileder om tidlig intervensjon på rusområdet

Emne	Studiepoeng 14	Tema
------	----------------	------

Emne 5: Hovedprosjekt	
Læringsutbytte emnenivå	
<ul style="list-style-type: none"> • Studenten skal:	
Kunnskap	
<ul style="list-style-type: none"> • Ha gjennomført et obligatorisk fordypningsarbeid. Emne for fordypningsarbeidet skal være praksisrettet. Det skal konkret være knyttet til praksis og ett eller flere temaer i utdanningens emner. • Ha kunnskap om valg av tema, innhenting, vurdering og bearbeiding av teori, samt sammenheng mellom teori og praksis	
Ferdigheter	
<ul style="list-style-type: none"> • Kunne vise evne til refleksjon og brukt både teori og erfaringer fra praksis til oppnådd læringsutbytte. Fordypningsarbeidet er gjennomført individuelt, eller i gruppe. • utviklet og formidlet sin kunnskap systematisk som viser læringsutbyttet fra utdanningen i sin helhet	
Generell kompetanse	
<ul style="list-style-type: none"> • ha forståelse for egen kompetanse og kompetanseområde, og evner å videreføre denne i praksis på arbeidsplassen • ha forståelse og bevissthet for å bidra med sin kompetanse til faglig utvikling i samarbeid med kolleger	
Tema	
<ul style="list-style-type: none"> • Tema for fordypningsarbeidet skal være praksisrettet og konkret • Nytt prosjekt på egen praksisplass i stedet for praksis ved et annet arbeidssted enn egen arbeidsplass, skal dette knyttes til arbeidsplassen som et utviklingsprosjekt og prosjektets mål skal knyttes til emnene for utdanningen. • Fordypningsoppgaven skal være knyttet til ett eller flere sentrale temaer i utdanningens emner. • Tema for fordypningsarbeidet skal vise faglig forståelse, etisk refleksjon, bruk av relevant teori og erfaringer fra praksis.	
<p>Fordypningsoppgaven er obligatorisk.</p> <p>Primært arbeider studenten selvstendig med fordypningsoppgaven, men studenten kan også samarbeide med medstudenter om en felles problemstilling, gjerne fra prosjektpraksis, som videreføres til fordypningsoppgaven. Alle studenter leverer et individuelt eksemplar av fordypningsoppgaven, selv om det er flere i en gruppe som jobber sammen om felles problemstilling, for å kunne fremlegge sin forståelse av oppgaven ved muntlig høring.</p> <p>Innen fastsatt tidspunkt i 3. semester, må studenten ha levert forslag til problemstilling. Denne skal inneholde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Foreløpig problemstilling med begrunnelse og litteraturoversikt samt fremdriftsplan. <p>Denne godkjennes av veileder innen 14 dager. Besvarelsen innleveres til fastsatt tid i 4. semester.</p> <p>Omfang: 15 – 20 sider.</p> <p>Oppgaven skal skrives i henhold til retningslinjer for fordypningsoppgaven.</p> <p>Studenten har tilbud om 8 veiledningstimer i løpet av skriveperioden, hvorav 4 er obligatoriske. I tillegg, eller som alternativ til individuell veiledning, skal det arrangeres oppgaveseminarer etter nærmere avtale. På</p>	

oppgaveseminaret skal studentene presentere sine foreløpige arbeider for medstudenter og veileder. Presentasjonen danner grunnlag for diskusjon. Hensikten er å gi felles veiledning og respons med læringsutbytte både for de som legger fram, og de som er deltakere.

Besvarelsen skal leveres til fastsatt tid i 4. semester.

Krav til Hovedprosjektet

Fordypningsoppgaven utgjør i hovedsak den skriftlige delen av utdanningens avsluttende eksamen, og skal vurderes i forhold følgende kriterier:

- **Faglig rettet.** Oppgaven skal gjenspeile problemområder innen fordypningsområdet (f. eks. psykisk helse, rusproblematikk eller kombinasjon av disse områdene). Kompetanse fra studentenes basisfag skal komme til uttrykk.
- **Metodisk redegjøringskrav.** Det skal gjøres rede for metodevalg og vise evne til å finne fram til kildestoff, bruke kilder i behandlingen av eget materiale, og til å vise saklig kildekritikk. Oppgaven må være utført i samsvar med gjeldende etiske retningslinjer. Besvarelsen skal ha en form som samsvarer med Fagskolen Oslo Akershus sine retningslinjer for oppgaveskriving.
- **Selvstendighet.** Besvarelsen skal vise selvstendige vurderinger og at temaet behandles saklig, kritisk og analytisk med drøfting av standpunkter og påstander.
- **Oppgavelikhet.** Besvarelsen må ikke ha påfallende likhet med andre besvarelser, eller annet publisert materiale.

Vurderingskriterier

1. Sykepleiefaglig profil

Oppgaven beskriver hvordan helsearbeiderens funksjons- og ansvarsområder kommer frem i forhold til aktuelle problemstillinger.

2. Kunnskap

Oppgaven viser at studenten kan finne frem i pensum og annen relevant litteratur på en måte som viser forståelse for dokumentert arbeid og kunnskapsbasert praksis som støtter egne funn.

Kunnskapen anvendes og dokumenteres med kildehenvisninger i teksten og litteraturlisten.

3. Selvstendighet og drøfting

Oppgaven bærer preg av selvstendige vurderinger og viser evne til å analysere og tolke på bakgrunn av faglige vurderinger. Sammenheng mellom teori og praksis belyses ved hjelp av praksiseksempler.

4. Etiske overveielser

Etiske momenter i forhold til problemstillingen belyses og drøftes.

5. Fremstilling

Oppgaven bærer preg av god skriftlig fremstilling og har klart og entydig språk. Den er forskriftsmessig oppbygd og følger retningslinjer for oppgavetekniske forhold. Den anvendte litteratur refereres nøyaktig og korrekt både i teksten og i litteraturlisten.

Undervisningsformer

- Lærerstyrt undervisning og forelesninger
- Selvstudium og individuelle oppgaver
- Relevant informasjonsinnhenting
- Organisert arbeid i grupper
- Lærerstyrt veiledning individuelt og i grupper
- Evt bruk av egne praksiscase
- Problembasert læring/Prosjektarbeid med utviklings- og forbedringsforslag

Arbeidskrav og vurderingsform

Skriftlig og muntlig eksamen

A-F

Litteratur
Egen veileder og kompendium for arbeid med og skrivning av fordypningsoppgaven Se litteratur i emne 1, 2, 3 og 4 I tillegg skal studentene søke etter relevante kilder som er relevante til deres fordypningstema som bl.a. kilder fra internett, interne reglementer og prosedyrer, styringsdokumenter fra ulike helseregioner, nasjonale anbefalinger, m.fl.

Praksis		
1 praksisperiode på ca 10 uker		I 4. semester
Læringsutbytte emnenivå	Se vedlegg 1 Praksishefte	
Gjennomføring av praksis	Se vedlegg 1 Praksishefte	
Praksisveileders rolle	Se vedlegg 1 Praksishefte	
Studentens rolle	Se vedlegg 1 Praksishefte	
6.6.2.3 Lærers rolle	Se vedlegg 1 Praksishefte	
Arbeidskrav og vurderingsform	Veiledet praksis 3 arbeidskrav	
		Bestått/ikke bestått godkjent/ikke godkjent
Litteratur	Egen veileder for praksis samt prosjektarbeid (se vedlegg) Se litteratur i emne 1, 2, 3 og 4 der det er relevant til praksisperiode og prosjektoppgave I tillegg skal studentene søke etter relevante kilder som er relevante til deres prosjektoppgaver som bl.a. kilder fra internett, interne reglementer og prosedyrer, styringsdokumenter fra ulike helseregioner, nasjonale anbefalinger, m.fl.	

5. VEDLEGG

Vedlegg 1: Praksishefte

Innhold

PRAKSISHEFTE FOR VEILEDERE OG STUDENTER (på egen arbeidsplass)	42
Arbeidsform i praksisperioden	43
Arbeidskrav til studenten i praksisperioden	43
Internasjonalisering/Intensjonsavtaler	44
Praksisseminar for ledere, lærer, studenter og praksisveiledere	45
Praksisavtaler	45
Seminar for praksisveiledere	47
Program for praksis (for studenter som ikke har prosjekt på egen arbeidsplass)	50
Arbeidskrav 1 - Veiledningsgrunnlag	50
Arbeidskrav 2 - Praksisoppgave	50
Arbeidskrav 3 - Arbeidsplan	50
Arbeidskrav 4 - Egenrefleksjon / selvevaluering / refleksjonsoppgave	51
Arbeidskrav 5 obligatorisk - Logg	51
Praksis/Prosjektarbeid på egen arbeidsplass med læringsmål.....	51
Arbeidskrav for praksis	52
Arbeidsform i praksisperioden	55
Veiledning	55
Veiledning/målsamtale	56
Fortløpende veiledning	56
Veiledning/sluttevaluering	56
Faktorer som påvirker praksisveiledningen	56
Generelt om veiledning:	56
Kriterier for ikke bestått praksis	57
Forventninger til student, praksisveileder og lærer	57
Forventninger til studenten	57
Forventninger til praksisveileder	57
Forventninger til lærer	58
Obligatoriske forhold knyttet til praksisperioden for studenter med praksis på egen arbeidsplass ...	59
Læringsmål i praksisperioden	59
Kontrakt	60
Halvtidsvurdering for gjennomført praksis i Psykisk helsearbeid og rusarbeid	63
Vurderingsskjema for gjennomført praksis i Psykisk helsearbeid og rusarbeid	63
Evalueringsamtale - til bruk ved halv- og heltidsevaluering	64

PRAKSISHEFTE FOR VEILEDERE OG STUDENTER
(på egen arbeidsplass).

Fagskoleutdanning i Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Fagskolen Oslo Akershus

Praksisperiode: ..... / ....

Praksissted:

Adresse:

Telefon:

E-post:

Veileder:

Telefon:

E-post:

Student:

Telefon:

E-post:

Fagskolen Oslo

Akershus:.....

Faglærer: .....

Adresse: .....

Telefon: .....

E-post: .....

Arbeidsform i praksisperioden

Arbeidskrav til studenten i praksisperioden

Læringsutbytte i praksis må gjenspeile innholdet i teoriemnene. Praksisplassen og gjennomføringen må alltid godkjennes av skolen. Gjennom praksis skal studentene få et læringsutbytte som gjenspeiler innholdet i teoriemnene.

Praksis er en obligatorisk del av utdanningen som skal utgjøre 25% av samlet studietid, og skal ha et omfang på 10 uker (300 timer). Praksisperioden gjennomføres samlet med 4 dager/30 timer praksis og en studiedag, (8 timer) pr. uke. Fravær utover 10% av praksistiden fører til *ikke bestått* praksis. Det bør legges til rette for at praksis kan gjennomføres mest mulig sammenhengene etter at emne 2 er avsluttet, primært etter emne 4 ved Fagskolen Oslo Akershus, grunnet relevans for å videreføre læringsutbytte fra praksisperiode til fordypningsoppgaven.

Det er mulig å velge mellom to ulike former for gjennomføring:

Praksisutplassering på en arbeidsplass som tilbyr helse- og omsorgstjenester til mennesker med psykiske og/eller ruslidelser; tjenester som omfatter forebyggende tiltak, rehabilitering/habilitering etc. (se også kapittel ansvars- og funksjonsområder og tjenesteområder). Denne praksisformen anbefales for studenter som ikke har sitt daglige arbeid innen fagfeltet og trenger praktisk erfaring fra slike arbeidsplasser.

Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass. Dette er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innenfor fagfeltet. Prosjektarbeidet skal gjennomføres i henhold til fastlagte retningslinjer.

Prosjektarbeidet har som målsetting å bidra til fagutvikling i praksisfeltet som også kommer pasienten/ brukeren til gode.

Det er viktig at det gjøres en formell avtale mellom studenten og arbeidsgiveren, slik at studenten får tilstrekkelig tid til sitt prosjektarbeid.

Alle studenter som er ute i praksis – enten det er på egen eller en annen arbeidsplass, skal ha veiledning. Målet med veiledningen er at studenten lærer å reflektere over egen faglig utvikling og derigjennom bygger opp sin kompetanse i arbeidet med pasienter/brukere innenfor fagområdet psykisk helsearbeid og rusarbeid. Det skal oppnevnes veileder på praksisstedet for alle studenter innen praksisstart. Veileder skal ha tilsvarende fagskoleutdanning innen helsefaglig utdanning, eller høyere utdanning. Veileder skal ha kompetanse i å vurdere, kjenne skolens vurderingskriterier, ha forståelse for karakterskalaen og hva som er godt nok for å bestå praksis. Faglærer kvalitets sikrer dette i formøte før praksis/prosjektperioden starter.

Faglærer fra skolen har hovedansvar for veiledningen underveis i praksis, og plikter å følge opp veiledningsbehov etter avtale med praksisveileder og student. Faglærer har i tillegg hovedansvaret for vurdering av studenter i praksis, både midtveisvurdering og sluttvurdering.

I praksisperioden beregnes det gjennomsnittlig minst 30t. pr. uke med praktisk yrkesutøvelse fordelt på fire dager. En dag i uken settes av til studiedag. **Det kreves minimum 90 % tilstedeværelse for å bestå praksis.** Studenten skal delta i relevante og varierte oppgaver på arbeidsplassen. Dette avtales direkte med praksisstedet. Oppgavene vil variere fra praksissted til praksissted.

Studenten skal **utarbeide egne mål** som godkjennes av lærer **innen to uker** etter påbegynt praksis.

Før praksisperioden starter skal det **utarbeides et veiledningsgrunnlag** som studenten etter praksisstart konkretiserer i samarbeid med veileder. Studenten skal skrive logg og det skal leveres refleksjonsnotat som dokumenterer at studenten har arbeidet med og reflektert over sammenhengen mellom teori og praksis i forhold til valgte mål.

Nedenfor følger en oversikt over forslag til mål for praksis/prosjekt. Punktene under hvert område er ikke uttømmende eller begrensende. De er ment som en hjelp til operasjonalisering.

Studenten skal:

Sette seg inn i faglige og organisatoriske rammebetingelsene som gjelder for praksisstedet

- bli kjent med oppbyggingen av kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten
- bli kjent med det statlige, fylkeskommunale, kommunale, frivillige og evt. private tilbudet til mennesker med psykisk helse og/eller rusproblematikk
- utvikle forståelse for hvilke konsekvenser den organisasjonsmessige sammenhengen har for samarbeid, beslutningsmyndighet og tilgjengelighet for bruker

Etablere profesjonelle relasjoner til brukerne og samarbeide aktivt med kolleger i det daglige arbeidet

- videreutvikle ferdigheter innen veiledning
- videreutvikle innsikt i egen og andres følelsesmessige relasjoner
- videreutvikle kommunikasjonsferdigheter og anvende disse overfor bruker og pårørende
- videreutvikle muntlig og skriftlig kommunikasjon
- opparbeide innsikt i ansvarsområdene til andre yrkesgrupper
- ta initiativ til og delta i samarbeid med egen og andre yrkesgrupper på praksisstedet
- ta initiativ til og delta i samarbeid med andre innen helse, sosial og oppveksttjenesten

Utvikle forståelse for mennesker med psykisk helse og/eller rusproblematikk sine opplevelser og reaksjoner og kunne gi aktiv omsorg tilpasset den enkeltes behov

- videreutvikle evne til å ta utgangspunkt i den enkeltes individuelle behov og planlegge tiltak sammen med bruker og eventuelt pårørende
- ta initiativ til å iverksette forebyggende og rehabiliterende tiltak
- videreutvikle kompetanse i forhold til tilrettelegging av bolig for personer med psykisk helse og/eller rusproblematikk
- videreutvikle ferdigheter i samhandling med mennesker med psykisk helse og/eller rusproblematikk, og deres pårørende
- videreutvikle ferdigheter i å gi aktiv omsorg som ivaretar fysiske, psykiske, sosiale og åndelige behov

Utvikle kompetanse i kvalitetssikring

- utøve etisk forsvarlig praksis og ta initiativ til drøfting av etiske problemstillinger
- vurdere egen praksis ut fra kritisk analyse av beslutningsgrunnlag, arbeidsprosess, sluttresultat og prioritering
- utvikle god kompetanse i relevant fagterminologi
- utvikle god skriftlig og muntlig fremstillingsevne
- utvikle evnen til å ivareta IKT sikkerhet og dokumentere resultater i praksis

Internasjonalisering/Intensjonsavtaler

De aller fleste studenter innen Psykisk helsearbeid og rusarbeid i Oslo og Akershus, har praksis på egen arbeidsplass med prosjekt som praksis underveis, og avtaler derved i god tid med arbeidsgiver tidspunkt for praksisperioden. Det forlanges fra skolens side en skriftlig avtale om praksis mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, (student), senest 3 mnd. før praksisstart.

Studenter som ønsker praksis andre steder enn sitt arbeidssted, avtaler dette med ønsket arbeidssted selv, og skriver avtale med gjeldende arbeidssted.

Studenter som ønsker praksis andre steder enn sitt arbeidssted, som ikke finner plass selv, skal få hjelp fra skolen til å knytte kontakt og avtale praksis med praksissteder skolen allerede har samarbeidsavtaler med.

Fagskolen Oslo Akershus har inngått *intensjonsavtale* med blant annet Bydel Grorud for praksis tilrettelegging innen psykisk helsearbeid og rusarbeid, og med Aker Universitetssykehus HF for tilrettelegging for praksisplasser generelt.

Fagskolen Oslo Akershus skal godkjenne praksissted før skriftlig avtale mellom praksissted og student underskrives. Fagskolen Oslo Akershus har p.t. ingen intensjonsavtale med internasjonale foretak innen helse.

Praksisseminar for ledere, lærer, studenter og praksisveiledere

For å sikre at praksisveileder har kompetanse og føler seg trygg på hva veiledningsansvaret innebærer, arrangerer skolen et pliktig praksisseminar for alle veiledere og ledere ved praksisinstitusjonene, senest 2 mnd. før praksisoppstart.

Vi gjennomfører praksisseminar for veiledere og ledere ved institusjoner og boliger, for å klargjøre lærers, praksisveileders og students ansvar i veiledningen under praksisperioden og skape dialog mellom veiledere, ledere, studenter og faglærer ved skolen. Det legges også vekt på å avklare alle spørsmål, undringer og uklarheter hos alle involverte parter, og legge til rette for en solid, god praksisperiode med stort læringsutbytte for alle parter.

Praksisavtaler

Det skal utarbeides en skriftlig avtale om praksis mellom student og praksissted senest 3 mnd. før praksisoppstart. Dette gjøres til nevnte tidspunkt for å sikre forutsigbarhet og kvalitet på praksisstedet for studentene, i tillegg til å kvalitetssikre kompetanse til praksisveiledere. (Eksempel på innkalling og program som følger:

Fagskoleutdanning innen Psykisk helsearbeid og Rusarbeid

Fagskoleutdanning

Fagskolen Oslo Akershus

Til praksisveiledere og avdelingsledere

NB! Fagskolen Oslo Akershus innbyr til samarbeidsmøte ...dag ..... – på Fagskolen Oslo

Akershus, Kuben Yrkesarena, ... – ..-bygg – Rom ..... – kl. ....

Det vil bli generell informasjon om praksis/prosjektperioden – .....-..... – og spesifikk informasjon om praksis for de studenter som har prosjekt på egen avdeling.

Det er lagt føringer for prosjekt på egen avdeling – bla. om å utvikle prosjekt underveis i praksis/prosjektperioden. Det vil bli utdelt skriftlig materiale om disse føringer på

samarbeidsmøtet.

Vi ønsker at både leder og veileder kommer til dette møtet – som nok kan være informativt og oppklarende om den forestående praksis/prosjektperioden.

Fagskolen Oslo Akershus setter stor pris på at dere kan ta imot våre studenter. Praksis/prosjektperioden har en svært vesentlig plass i fagskoleutdanningen, og det er viktig

for oss at dere kan ivareta vår student.

Vi ser frem til et godt samarbeid med dere i praksis/prosjektperioden .....-..... – og vil

besøke dere minst 2 ganger i løpet av disse 10 ukene.

Faglærer kommer på første besøk i uke .. i ..... – og hvilket tidspunkt, til hvilken student, vil

dere få informasjon om fra student i løpet av første dager i praksis/prosjektpraksis.

De andre besøkene og evalueringer avtales ved første besøk.

Det vil bli praksis/prosjektseminar for studentene på skolen 2 ganger i løpet av de 10 ukene –

den .....

Denne dagen inngår som praksis/prosjektforemøte.

Vennlig hilsen

Fagskolen Oslo Akershus

.....

Xxxxxxx Xxxxxxx

Faglærer

Seminar for praksisveiledere

....dag ..... kl. ....

Fagskolen i Oslo

Adr. - Rom.....

Presentasjon av studiet og læringsutbytte for praksisperioden

Formaliteter knyttet til praksisperioden

- Læringsutbytte
- Fagskolens/Faglærers ansvar og forventninger
  - Studentens oppgaver og ansvar
- Praksisstedets og praksisveileders oppgaver og ansvar

Veiledningsmetodikk

1. Hvordan
  - Mål for veiledningen
  - Funksjoner i veiledning
- Hvordan starte opp veiledning, veiledningskontrakt og evaluering
  - Hvordan arbeide konkret i veiledning
  - Samarbeid i veiledning

Diskusjon og forslag til tema og problemstilling for studenter som skal gjennomføre Prosjekt på egen avdeling

Diskusjon og forslag til tema, samarbeid mellom student, veileder og arbeidsgiver.

Enkel servering

Med hilsen

Fagskolen i Oslo v/ Faglærer .....

Avtale om praksis for studenter fra Fagskolen Oslo Akershus (FOA)

Praksisperiodene for vår student er ukene .....

Studenten skal ha praksis på følgende arbeidsplass : .....

Vi ønsker at skolen og praksisstedet underskriver en gjensidig forpliktende avtale for arbeidet studentene skal fokusere på i praksisperiodene og for opplegget generelt.

FOA forplikter seg til å:

- Gi praksisstedet og praksisveileder nødvendig informasjon om skolens opplegg og planer relevant for praksisen, samt invitere til samarbeid om opplegget. Faglærerne samarbeider med praksisstedet om forslag til konkrete arbeidsoppgaver/aktiviteter med referanse til studieplanen i utdanningen.
- Følge opp studenten i praksisperiodene i form av kontakt med student og praksisveileder på telefon/e-mail/læringsplattform/videokonferanse og ved besøk.
- Sørge for at det gjennomføres evaluering underveis og i slutten av praksisperiodene. Denne evalueringen skal gjøres i samarbeid med praksisstedet og student.
- Sikre at praksissted er tilstrekkelig forsikret etter Lov om Yrkesskadeforsikring av 16.06.89, og at skjema for forsikring undertegnes av praksissted.

For å sikre at praksisveileder har høy kompetanse og føler seg trygg på hva veiledningsansvaret innebærer, arrangerer skolen et pliktig praksisseminar for alle veiledere og ledere ved praksisinstitusjonene, senest 2 mnd. før praksisoppstart.

Vi gjennomfører praksisseminar for veiledere og ledere ved institusjoner og boliger, for å klargjøre lærers, praksisveileders og students ansvar i veiledningen under praksisperioden og skape dialog mellom veiledere, ledere, studenter og faglærer ved skolen. Det legges også vekt på å avklare alle spørsmål, undringer og uklarheter hos alle involverte parter, og legge til rette for en solid, god praksisperiode med stort læringsutbytte for alle parter.

Praksisstedet forplikter seg til å:

- Sørge for relevante oppgaver for studenten i henhold til læringsutbyttebeskrivelser i studieplanen, og god veiledning av studenten i praksisperiodene.
- Melde fra til skolen om eventuelle problemer så snart dette oppstår. Aktuelle problemer kan være manglende oppmøte eller andre problemer knyttet til studentens deltakelse i praksis.
- Utpeke en praksisveileder som er ansvarlig for studenten under alle utplasseringsperiodene, samt delta i oppfølgingsbesøk mellom student og skolens oppfølgingsansvarlige faglærer.
- Være tilgjengelig på telefon, e-post eventuelt videokonferanse for skolens kontaktperson før og i utplasseringsperiodene.
- Delta i aktuell planlegging og gjennomføring av praksisperiodene, samt evaluering underveis og i slutten av periodene.

Praksisveileder

Kontaktperson FOA

Rutiner for praksis/huskeliste:

Aktiviteter/oppgaver	Ansvar	Frist	Status
Møte mellom avd. leder og faglærere for å avklare rammer; tidspunkt, ansvar og ressursbruk. Utpeke praksisansvarlig, (oftest faglærer)	Avd. leder		
Informasjon til studenter om praksisordningen og innhente ønsker/prioriteringer fra studentene.	Praksisansvarlig Student		
Informasjonsskriv til aktuelle praksissteder med orientering om studiet generelt, samt innhold, emneoversikt og organisering av praksisperioden spesielt	Praksisansvarlig		
Utarbeide forslag til læringsutbytte for praksis i samsvar med studieplan.	Student		
Kontakt med aktuelle praksisplasser med gjennomgang av innhold og læringsutbytte. Inngå skriftlig og gjensidig forpliktende avtale mellom skole og praksisplass	Praksisansvarlig		
Integrere utplasseringen i undervisningen og periodeplanene slik at praksisen blir et reelt kompetansebyggende supplement til den "ordinære" undervisningen og vurderingen av studenten	Faglærer		
Statusoversikt over praksisplasser og veiledere, fordeling av studenter på praksissteder og oppfølgingsansvarlig faglærer	Praksisansvarlig		
Samtale mellom faglærer og student før praksisperioden med gjennomgang av fokusområder	Faglærer		
Veiledningsseminar for praksisveiledere	Praksisansvarlig		
Studentene utarbeider veiledningsgrunnlag før praksisperioden starter	Student		
Oppfølging av studenter i praksis. Tre møter, oppstartsmøte, midtvurdering og sluttvurdering	Faglærer		
For ordinær praksis: Utarbeidelse av 4 studieoppgaver: - Egne praksiserfaringer/Veiledningsgrunnlag - Praksisoppgave om praksissted - Arbeidsplan - Egenrefleksjon/Case samt loggføring	Student		
For praksis som prosjekt. - prosjektbeskrivelse - fremdriftsplan/milepælplan - prosjektrapport - loggføring - Fremlegging av resultater	Student		
Halvtidsvurdering og sluttvurdering – jfr. vurderingsskjema Oppfølging med samtale.	Faglærer		
Oppfølging av praksisstedene - nettverksbygging.	Praksisansvarlig		
Evalueringsav praksisperioden	Praksisansvarlig og studenter		

Program for praksis (for studenter som ikke har prosjekt på egen arbeidsplass).

Arbeidskrav 1 - Veiledningsgrunnlag

Før praksisperioden tar til, skal studenten formulere sitt veiledningsgrunnlag. Dette innebærer at studenten skal:

Mal for utforming av oppgaven:

- Studentens navn
- Når var du ferdig med grunnutdanningen din?
- Hva er den viktigste motivasjon for å ta fagskoleutdanning innen psykisk helsearbeid og rusarbeid?
- Hvilke arbeidserfaring har du som helsearbeider?
- Hvilke områder innen psykisk helse/rusomsorg er du spesielt opptatt av?
- Hva opplever du som dine sterke sider som helsearbeider?
- Hvilke områder anser du som dine mindre sterke sider?
- Skisser hvilke områder innen psykisk helse/rusomsorg du ønsker å arbeide med i praksisperioden innenfor rammene av utdanningens læringsutbytte for praksis. Begrunn svaret.

(Omfang ca. 1 side)

Hensikten er å klargjøre for seg selv, veileder og lærer hvilke veiledningsbehov den enkelte student har.

Arbeidskrav 2 - Praksisoppgave

Studenten skal tidlig i praksisperioden utarbeide en rapport som omhandler:

- Praksisstedets organisasjon og rammebetingelser
- Organisasjonens filosofi
- Målsetting
- Behandlingstilbud
- Organisering av tjenestene
- Målgruppen
- Samarbeidspartnere

(Omfang ca. 1 side)

Arbeidskrav 3 - Arbeidsplan

I arbeidsplanen skal studenten på bakgrunn av studiekravene og veiledningsgrunnlaget utarbeide beskrivelse av læringsutbytte for praksisstudiene. Læringsutbytte og eventuelle ønsker fra praksisstedet skal danne grunnlag for hva studenten skal arbeide med, og dette skal innarbeides i arbeidsplanen.

Arbeidsplanen skal være skriftlig og inneholde konkret læringsutbytte av både faglig og personlig karakter, samt framdriftsplan. Læringsutbyttet skal være utviklende for studenten og ha prosesskarakter, slik at det kan operasjonaliseres i hensiktsmessige læringsutbytte-delmål som framdriften kan evalueres i forhold til. Læringsutbytte-delmålene må være realistiske i den forstand at det vil være mulig å nå dem med de midler og den tid som står til rådighet. Formuleringene av læringsutbytte skal være resultatbeskrivende slik at det er mulig å vurdere om resultatene er oppnådd eller ikke.

Planen skal benyttes som et aktivt redskap gjennom praksis og være styrende for den kontinuerlige evalueringen. Planen kan revurderes underveis i samarbeid med praksisveileder og lærer.

Planen skal være innlevert og godkjent av lærer innen to uker etter påbegynt praksis.

Hensikten med arbeidsplanen er å klargjøre hvordan praksisstudiene skal gjennomføres og evalueres, samt gi generell trening i å strukturere arbeidsplaner og evalueringsrutiner.

Arbeidskrav 4 - Egenrefleksjon / selvevaluering / refleksjonsoppgave

I løpet av praksisstudiene benytter studenten skriftlig egenrefleksjon/selvevaluering som en metode til bevisstgjøring av handlinger og en vurdering av det etiske, faglige og praktiske grunnlaget for disse.

Refleksjonsoppgaven skal være en refleksjon over en opplevd situasjon på praksissted. Beskrivelsen hentes fra en samhandlingssituasjon og skal ta utgangspunktet både i positive og negative erfaringer. Tema i oppgaven kan med fordel brukes for å lage problemstilling i fordypningsoppgaven.

Hensikten med dette er å trene på å skille følelser og tanker, å skille ulike følelser fra hverandre, se hvordan faglig kunnskap og etisk refleksjon kan være til hjelp slik at en kan se alternative handlingsmåter. Dette kan bidra til videreutvikling av den profesjonelle kompetansen og oppøving av refleksjon over eget arbeid.

Eksempel:

Beskriv kort en hendelse eller hendelsessekvens. F.eks. kan det stilles følgende spørsmål til teksten:

- Hvilke reaksjoner hadde jeg? (tanker, følelser, kroppsreaksjoner)
- Hva gikk umiddelbart forut for min reaksjon / hva var situasjonen?
- Hva fulgte etter min reaksjon / ble noe endret
- Hvilke handlingsalternativer forelå?
- Hvilke faglige og etiske begrunnelser anvendte jeg?
- Hva lærte jeg av situasjonen?
- Hvordan kan jeg nyttiggjøre meg dette

(Omfang ca. 1-2 sider)

Arbeidskrav 5 obligatorisk - Logg

Når studentene er i praksis skal de skrive daglig logg. Dette for å kunne vurdere eget læringsutbytte og bevisstgjøring i forhold til videre utviklingsområder.

Praksis/Prosjektarbeid på egen arbeidsplass med læringsmål

Læringsutbytte for praksis/prosjektarbeid på egen arbeidsplass	Kunnskap: Studenten setter teoretisk kunnskap fra utdanningen i sammenheng med praktiske ferdigheter i yrkespraksis og synliggjør egen kompetanse i forhold til andre rundt brukeren. Ferdigheter: Studenten kommuniserer profesjonelt med brukere, pårørende og medarbeidere og utvikler sin relasjonskompetanse i forhold til disse. Studenten deltar i tverrfaglig arbeid for å styrke helhetlig forståelse innen fagfeltet og bevisstgjøring av den enkelte på eget fag. Generell kompetanse: Studenten viser evne til refleksjon, forståelse og innsikt i egen yrkespraksis og forstår betydningen av tverrfaglig samarbeid og nytter dette i sitt arbeid.
Læringsmåter	Praksis/Prosjektarbeid med veiledning, selvstudium

Omfang	10 uker (300 timer veiledet praksis/prosjekt på egen arbeidsplass i tillegg til 70 timer selvstudie.
Læringsutbytteområder	<p><i>Studenten skal etter fullført praksis/prosjektarbeid kunne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • etablere profesjonelle relasjoner til brukerne og samarbeide aktivt med kolleger i det daglige arbeidet • tilegne seg ferdigheter i kommunikasjon • sette seg inn i de faglige og organisatoriske rammebetingelsene som gjelder for praksisstedet • delta i relevante og varierte oppgaver på arbeidsplassen. • kunne reflektere over sammenhengen mellom teori og praksis • kunne formulere eget læringsutbytte, og i samarbeid med veileder utarbeide en veiledningskontrakt som tar utgangspunkt i disse • videreutvikle evne til å ta utgangspunkt i den enkeltes individuelle behov og planlegge tiltak sammen med bruker og eventuelt pårørende • ta initiativ til å iverksette forebyggende og rehabiliterende tiltak • videreutvikle kompetanse i forhold til tilrettelegging av bolig for personer med psykisk helse/rus-problematikk • videreutvikle ferdigheter i å gi aktiv omsorg som ivaretar fysiske, psykiske, sosiale og åndelige behov • utøve etisk forsvarlig praksis og ta initiativ til drøfting av etiske problemstillinger • utvikle god kompetanse i relevant fagterminologi • utvikle god skriftlig og muntlig fremstillingsevne • utvikle evnen til å ivareta IKT sikkerhet • dokumentere resultater i praksis
Arbeidskrav	<p>Arbeidskrav for praksis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veiledningsgrunnlag <p>Før praksisperioden begynner skal studenten skriftlig formulere sitt veiledningsgrunnlag ved å beskrive arbeidserfaring, sterke og svake sider og eget veiledningsbehov. Faglærer veileder studenten i å konkretisere sitt læringsutbytte. (<i>Omfang ca. 1 side</i>).</p> <p>☒ Arbeidsplan</p> <p>Studenten skal på bakgrunn av studiekravene og veiledningsgrunnlaget utarbeide beskrivelse av læringsutbytte for praksisstudiene. Læringsutbytte og eventuelle ønsker fra praksisstedet skal danne grunnlag for hva studenten skal arbeide med, og dette skal innarbeides</p>

	<p>i arbeidsplanen. Studentens læringsutbytte, og hvordan dette skal oppnås, gjenspeiles i kontrakten som skal utarbeides i løpet av de to første ukene på praksisstedet mellom student og veileder. Denne sendes skolen for godkjenning. Dette er nærmere beskrevet i Program for praksis.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Praksisoppgave <p>Studenten skal tidlig i praksisperioden utarbeide <i>en rapport på ca 1 side</i> som omhandler:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Praksisstedets organisasjon og rammebetingelser - Organisasjonens filosofi - Målsetting - Behandlingstilbud - Organisering av tjenestene - Målgruppen - Samarbeidspartnere <p>Vurderingskriterier: Hvordan er ovenstående punkter besvart? Vurdering: Bestått/ikke bestått med skriftlig tilbakemelding</p> <ul style="list-style-type: none"> • Refleksjonsoppgave <p>Dette skal være en refleksjon over en opplevd situasjon på praksissted. Beskrivelsen hentes fra en samhandlingssituasjon og skal ta utgangspunktet både i positive og negative erfaringer. Tema i oppgaven kan med fordel brukes for å lage problemstilling i fordypningsoppgaven. Eksempel: Beskriv kort en hendelse eller hendelsessekvens. F.eks. kan det stilles følgende spørsmål til teksten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke reaksjoner hadde jeg? (tanker, følelser, kroppsreaksjoner) - Hva gikk umiddelbart forut for min reaksjon / hva var situasjonen? - Hva fulgte etter min reaksjon / ble noe endret - Hvilke handlingsalternativer forelå? - Hvilke faglige og etiske begrunnelser anvendte jeg? - Hva lærte jeg av situasjonen? - Hvordan kan jeg nyttiggjøre meg dette <p>(Omfang 1-2 sider) Vurderingskriterier: Evne til egenrefleksjon, faglig innsikt</p>
Vurderingsform	Studenten blir vurdert til bestått/ikke bestått praksis etter gitte kriterier, (avsnitt 1.1.1 Arbeidskrav til studenten i praksisperioden). Ved vurdering av praksisrapport/prosjektrapport benyttes karaktersystemet ECTS (European Credit Transfer System) med

	<p>karacterskalaen A, B, C, D, E, F, der A er beste karakter. Det kreves karakteren E eller bedre for at praksisrapport/prosjektrapport skal være bestått.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Logg <p>Når studentene er i praksis skal de skrive daglige logg. Dette for å kunne vurdere eget læringsutbytte og bevisstgjøres i forhold til videre utviklingsområder.</p>
--	--

Arbeidsform i praksisperioden

Studentens rettigheter og ansvar

Studentenes rettigheter og ansvar avklares mellom student, veileder på praksisstedet og faglærer.

I løpet av de første dagene studenten er på praksisstedet, bør det informeres om:

- arbeidsstedets målsetting
- arbeidsoppgaver
- dagsrytme (rutiner/turnus)
- branninstruks

Studenten er i en læresituasjon, og skal derfor ha anledning til å observere og arbeide i de sammenhenger som er mest lærerike.

Faglærer har hovedansvar for oppfølging av studenten. Studenten utarbeider mål for læringsutbytte for perioden.

Studenten har ansvar for å rådføre seg med veileder i spørsmål om arbeid som krever spesiell innsikt.

Studenten må forholde seg til pasientene/beboerne i samsvar med praksisstedets målsetting.

Praksisstedets miljø og arbeidsmåte skal respekteres, og studenten skal bidra til gode arbeidsforhold.

Student og veileder har ansvar for å ta opp uoverensstemmelser direkte og på et tidlig stadium, og sammen med faglærer finne metode for håndtering av uoverensstemmelsene.

I praksisperioden er det gjennomsnittlig **30 timer arbeidstid og en studiedag pr. uke.**

En gjennomsnittlig arbeidsdag er på 7,5 timer + ½ times lunsjpause.

Studenten må delta på obligatoriske seminarer som holdes på skolen i praksisperioden, for tiden 2 obligatoriske dagsseminarer.

Studenten følger veileders vakter mest mulig. Hun/han følger ellers den turnus praksisstedet finner hensiktsmessig.

På helligdager/høytidsdager har studenten fri.

Studenten skal melde sykefravær snarest mulig til praksisstedet.

Veiledning

Gjelder både de studenter som har praksisutplassering på en arbeidsplass som tilbyr helse- og omsorgstjenester til mennesker med psykiske og/eller rusrelaterte lidelser, og de studenter som har praksis gjennomført som prosjektarbeid/utviklingsarbeid på egen arbeidsplass.

Veiledning på egen yrkesutøvelse vil bli gitt individuelt, av kvalifiserte helsearbeidere med oppdaterte kunnskaper og erfaringer fra det aktuelle praksisfelt, og av lærer. Veileder skal ha tilsvarende fagskoleutdanning innen helsefaglig utdanning, eller høyere utdanning. Veileder skal ha kompetanse i å vurdere, kjenne skolens vurderingskriterier, ha forståelse for karakterskalaen og hva som er godt nok for å bestå praksis. Faglærer kvalitetssikrer dette i formøte før praksis/prosjektperioden starter. Veiledningen skjer i forhold til studieplanens og studentens ønskede læringsutbytte og faglig og personlig ståsted.

I praksisstudiene vil studenten:

- erfare med hele seg
- møte pasienter/klienter og pårørende
- observere og vurdere pasientsituasjoner
- anvende teoretisk kunnskap
- identifisere etiske problemstillinger
- tilegne seg handlingskompetanse
- utvikle evne til refleksjon
- få innsikt i og erfare den virkeligheten som helsearbeideren skal fungere i
- I praksisstudiene utvikles innsikt i pasient- / klientsituasjoner, praksiskunnskaper, holdninger og ferdigheter som ikke kan læres andre steder enn i den praktiske virkeligheten.

Veiledning/målsamtale

Målsamtalen er en formell samtale der en drøfter studentens læring og utvikling og tilrettelegger for studieforløpet i praksis. Samtalen inneholder temaer som forventninger til praksis både fra studenten, faglærer og praksisveileder, vurdering av studentens læringsutbytte, praksisfeltets muligheter og begrensninger, studentens veiledningsbehov, praksisveilederens veiledningstilbud og faglærers deltagelse i veiledningen, ut fra faglige ressurser, og hvordan bidra til at studenten skal få størst mulig utbytte av praksis.

Hjelpemidler som benyttes ved målsamtale er, utdanningens læringsutbytttemål, studentens læringsmål, studentens egne praksiserfaringer, samtale mellom praksisveileder, student og lærer.

Fortløpende veiledning

Veiledningen skal foregå fortløpende for å sikre kontinuiteten i læringsprosessen. Å fremstille resultater av læring i praksis kan innebære at studenten *handler* i henhold til fagkunnskap og har *handlingskompetanse*. I veiledningssamtalene viser resultatene av læringen seg ved at studenten kan *begrunne* vurderingene og valgene sine, og dermed kan *synliggjøre* handlingskompetansen sin. Det anbefales at praksisveilederen og studenten avtaler faste veiledningstimer, for eksempel én time i slutten av hver uke. I tillegg avtales faste veiledningstimer sammen med faglærer og praksisveileder for hele praksisperioden, (minimum 3 besøk à 2 timer på 10 uker). Ellers plikter faglærer å delta i veiledning etter behov.

Veiledning/sluttevaluering

Dette innebærer at praksisveileder sammen med faglærer og student skal vurdere studentens praksis til bestått/ikke bestått. Utgangspunktet for vurderingen er utdanningens læringsutbytttemål, studentens læringsutbytte og praksisstedets læringsmuligheter. Praksisveileder, faglærer og studenten deltar i samtalen, og det forventes at alle er forberedt til sluttevalueringen.

Tid og sted for evalueringen avtales i god tid før studenten slutter i praksis. Etter sluttevalueringen undertegner praksisveileder og student vurderingsdokumentet for praksis. Hjelpemidler som benyttes er, utdanningens læringsutbytttemål for praksis, studentens læringsutbytte og samtaler mellom partene.

Faktorer som påvirker praksisveiledningen

Som veileder skal du veilede en student som skal ha praksis relatert til sin fagskoleutdanning, som er en påbygning på grunnutdanningen for helsepersonell med videregående opplæring. Det er en utfordrende oppgave å være veileder siden det stilles krav til deg som fagperson og dine pedagogiske egenskaper. Men i hovedsak går veilederrollen ut på å være "modell" samt støttespiller for studenten, åpen for spørsmål og igangsetter og gir innføring i "ukjente" arbeidsoppgaver.

Veiledningens fokus skal være på studentens ferdigheter, kunnskap og kompetanse, og studentens evne til å ivareta pasientens behov for individuell omsorg, livskvalitet og aktivitet.

Generelt om veiledning:

- Skape en god atmosfære
- La alltid studenten selv komme med egne refleksjoner m.h.t. opplegg og oppgaver før du kommer med dine refleksjoner og råd
- Vær åpen overfor studenten om det du vil påtale og rose
- Ha alltid med notater, de er nyttige ved senere evaluering

- La veiledningen gjelde både praktiske, faglige og personlige momenter som har betydning for læringssituasjonen. Dersom du ser at vedkommende mestrer de nye oppgavene godt gi tilbakemelding til studenten så fort det er praktisk mulig.

Kriterier for ikke bestått praksis

Ikke bestått praksis vil si at studenten har manglende kompetanse på ett eller flere av følgende punkter:

1. Viser manglende respekt for pasienten/klienten eller de pårørendes integritet og autonomi.
2. Gir mangelfull informasjon til pasientens/brukerens, de pårørende og annet helsepersonell.
3. Viser manglende evne til samhandling og å gi omsorg til pasienter/klienter.
4. Mangler evne til å identifisere pasientens/klientens generelle og spesielle behov og ressurser i forhold til hjelpebehov.
5. Anvender i liten grad teoretisk kunnskap i begrunnelse for utøvelse av praktisk sykepleie.
6. Ser ikke betydningen av å arbeide ut fra et forebyggende perspektiv i forhold til pasient/bruker.
7. Medvirker ikke aktivt i tverrfaglig samarbeid til pasientens/klientens beste.
8. Søker ikke råd og veiledning dersom det oppstår vanskelige situasjoner.
9. Kjenner ikke eget kompetansenivå i forhold til rolle i organisasjonen og fagfeltet.
10. Overvurderer sin kompetanse og setter pasientens/klientens liv og helse i fare.
11. Mangler en kritisk reflekterende holdning til egen yrkesutøvelse.

Forventninger til student, praksisveileder og lærer

Forventninger til studenten

Studenten har ansvar for:

- å utarbeide egne mål for læringsutbytte for praksisperioden ut fra mulighetene som finnes på praksisstedet og utdanningens overordnede mål og læringsutbyttmål
- å avtale tid til å gjennomgå ønsket læringsutbytte med praksisveileder og lærer
- å planlegge sin tilstedeværelse i praksis og utarbeide turnusplan i samarbeid med praksisveileder
- å gjennomføre praksisprogrammet
- å søke råd og veiledning med både praksisveileder og faglærer når det oppstår vanskeligheter, og når han/hun ellers har behov for det
- å levere studieoppgaver på skolen
- å få kontinuerlig veiledning og evaluering (medansvar) og selv være aktiv med å evaluere egen innsats og egenutvikling under praksisperioden
- å underskrive og levere vurderingsdokumentet for praksis til skolen

Forventninger til praksisveileder

Praksisveileder har ansvar for:

- å gjøre seg kjent med studentens forberedthet
- å gjøre seg kjent med ønsket læringsutbytte for praksisperioden
- å gjøre seg kjent med studentens egne læringsmål
- å delta i godkjenning av studentens læringsmål og turnusplan
- å legge forholdene til rette for at studenten skal kunne nå ønsket læringsutbytte for praksisperioden
- å hjelpe til å velge ut relevante læresituasjoner
- å veilede studenten
- å gi råd og støtte til studenten og påse at studenten ikke over- eller undervurderer seg selv med hensyn til kompetanse
- å vurdere studentens praksis til bestått/ikke bestått sammen med faglærer og student

- å underskrive vurderingsdokumentet for praksis sammen med faglærer og student

Forventninger til lærer

Læreren har ansvar for:

- å veilede med hensyn til læringsutbytte
- å gjøre seg kjent med studentens beskrevne læringsutbytte og turnusplanen som er valgt
- å veilede student og praksisveileder innenfor et avtalt program, faglærer har hovedansvaret for all veiledning
- å lede veiledning i praksisforum
- å gi studenten tilbakemelding på studieoppgavene
- å legge til rette for at studentens praksis blir vurdert til bestått/ikke bestått sammen med praksisveileder og student

Obligatoriske forhold knyttet til praksisperioden for studenter med praksis på egen arbeidsplass

Forberedende praksisseminar

Mål:

Forberedelse til praksis

Gjennomgang av forventninger og arbeidskrav

Forberede studentenes veiledningsgrunnlag

I praksisperioden

- Foreta systematisk loggføring til bruk i veiledning og oppgaveskriving (**Daglig**)
- Legge frem en forpliktende arbeidsplan for praksisveileder (**I løpet av de to første ukene**)
- Sende faglærer en rapport med refleksjonsnotat som beskriver praksisstedets rammer, strukturell plassering i hjelpeapparatet osv., samt et kort refleksjonsnotat.
Frist, dato .....
- Sende faglærer et av sine refleksjonsnotater fra en samhandlingssituasjon som har blitt benyttet som veiledningsgrunnlag. Denne skal videre danne grunnlag for den tverrfaglige fordypningsoppgaven.
Frist, dato: .....
- Sende faglærer forslag til problemstilling for fordypningsoppgave
Frist, dato: .....
- Delta i obligatoriske samlinger på skolen.

Læringsmål i praksisperioden

Følgende læringsmål vil jeg som student arbeide med i praksisperioden:

Personlige læringsmål: .....

.....

.....

.....

.....

.....

Faglig læringsmål:

.....

.....

.....

.....

.....

Dette innebærer at jeg forplikter meg til:

Jeg forventer av veileder:

Kontrakt

Kontrakt mellom

Student _____

Veileder _____

Følgende mål vil jeg som student arbeide med i praksisperioden

1: _____

2: _____

3: _____

For å nå mine mål må jeg: (vær så konkret som mulig)

1: _____

2: _____

3: _____

Studenten forplikter seg til:

Veileder forplikter seg til:

Sted ..... Dato .....

_____
Student

_____
Veileder

Hva har vært dine viktigste utfordringer så langt i praksisperioden?.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Hva har dine sentrale faglige utfordringer vært så langt i praksisperioden?.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hva tenker du blir viktig for deg å ha fokus på/arbeide med fremover i den resterende delen av praksisperioden?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Halvtidsvurdering for gjennomført praksis i Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Vurdering pr. _____ (dato)

Studentens navn: _____

Praksissted: _____

Praksisperiode (start – slutt): _____

Fravær til nå i perioden:.....(antall timer)

Kommentarer til vurdering basert på læringsutbytte for praksis.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Skriftlig varsel om fare for ikke godkjent praksisperiode er gitt: _____ (dato)

_____
Praksisveileder

_____
Lærer

_____
Student

Skolen beholder originaldokumentet med kopi til veileder og student

Vurderingsskjema for gjennomført praksis i Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Studentens navn: _____

Praksissted: _____

Praksisperiode (start – slutt): _____

Resultat (godkjent / ikke godkjent): _____

_____
Praksisveileder

_____
Lærer

_____
Student

Skolen beholder originaldokumentet med kopi til veileder og student

Evalueringsamtale - til bruk ved halv- og heltidsevaluering

Studentens navn _____

Fagskoleutdanning i _____

Praksissted _____

Periode _____

Fravær _____

	Hvordan har studenten fungert i forhold til:	Godkjent	Ikke godkjent, må begrunnes	Under utvikling
1	Vist evne til personlig engasjement for å ta aktiv del i den daglige virksomhet			
2	Vist vilje til faglig engasjement for å styrke sin kompetanse på området rus/psykiatri			
3	Vist faglig kyndighet, ansvarsbevissthet og personlig engasjement innen eget kompetanse- og ansvarsområde			
4	Tatt initiativ for å få kontakt og bli kjent med brukerne			
5	Vist evne til empati og vilje til å ivareta helhetlig menneskesyn overfor brukerne			
6	Vist evne til målrettet samarbeid med brukere, pårørende og medarbeidere			
7	Tatt initiativ til, gjennomført og evaluert tiltak ut fra brukers behov, problemer, ressurser og situasjon			
8	Vist evne til å kommunisere med brukere og pårørende i ulike situasjoner			
9	Vist evne til målrettet observasjon av brukere i ulike situasjoner, samt formidlet dette via skriftlig og muntlig rapportering			
10	Vist evne til å arbeide selvstendig innenfor eget ansvars-, funksjons,- og kompetanseområde			
11	Vist holdninger som bygger på likeverd, og som opprettholder og styrker brukers selvfølelse og integritet			
12	Tatt ansvar for egen læring			
13	Utført sitt arbeid innenfor gjeldende lover, forskrifter og yrkesetiske retningslinjer			

Utfyllende kommentarer

Studentenes kommentarer

Sted og dato.....

_____
Praksisveileder

_____
Lærer

_____
Student

Skolen beholder originaldokumentet med kopi til veileder og student

Vedlegg 1: Prosjekt som praksis på egen arbeidsplass

GENERELL DEL

Forberedelse - Planlegging – Gjennomføring PRESENTASJON – VURDERING

Innhold

VEDLEGG 2 til studieplanen psykisk helsearbeid og rusarbeid:.....	67
INFORMASJON OM PROSJEKT I PRAKSISPERIODEN - ET SAMMENDRAG	69
Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass	69
Gjennomføring av prosjekt som praksis	69
Arbeidsform	69
Tidspunkt	69
Tidsrammer	69
Tema	70
Veiledning	70
Produkt og presentasjon	70
Forberedelse – planlegging	70
Målsetting/Læringsutbytte	70
Organisering/framdrift	70
Aktuelle tema/temaer for valg av oppgaver	70
Valg av oppgaver/gruppesammensetning	71
Lærerens oppgaver	71
Problemformulering	71
Gjennomføring – dokumentasjon	71
Generelt	72
Framdriftsplan/løpende rapportering	72
Prosjektdagbok	72
Prosjektmappe	72
Sluttrapport	72
Skriftlig individuell del	73
Praktiske forhold	73
Avtale mellom gruppe medlemmene	73
Avtale med oppdragsgiver	73
Frammøte	73
Presentasjon	73
Generelt	73
Presentasjon - muntlig del.....	73
Presentasjon - ved prosjektavslutning	73
Vurdering av prosjekt som praksis	74
Prosjektbeskrivelse som vedlegg til vitnemål	74
Vedlegg	76
VEDLEGG 1.1 TIDSPLAN FOR PROSJEKT SOM PRAKSIS.....	76
VEDLEGG 1.2 RAMMEAVTALE	77

INFORMASJON OM PROSJEKT I PRAKSISPERIODEN - ET SAMMENDRAG

Sammendraget bygger på **Nasjonale planer for ettårige fordypninger innen helse- og oppvekstfag ved fagskolene, generell del**. Alle fordypninger består av teoriemner og praksis.

Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass

Dette er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innen fagfeltet. Studentene må i praksisperioden gjøre et endringsarbeid/utviklingsarbeid innen fordypningsområdet for utdanningen på egen arbeidsplass etter bestemte retningslinjer. Praksis blir et felles ansvar for arbeidstaker og arbeidsgiver og skole, og denne formen for praksis krever at studenten får tid til utviklingsarbeid og veiledning. Studentene får synliggjort sin kompetanse innenfor egen organisasjon. Dette kan bidra til kompetanseutvikling på arbeidsplassen samt at den enkelte arbeidstaker får andre oppgaver og økt ansvar

Veiledning i praksis er en forutsetning for å få læringsutbytte i praksis. Formalisert veiledning og selvrefleksjon over tid bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse i arbeidet med psykisk helsearbeid og rusarbeid. Veileder på praksisplassen må ha tilsvarende fagskoleutdanning innen helse eller høyere utdanning.

Prosjektet på egen arbeidsplass i praksis/prosjektperioden er et eget emne som gjennomføres i slutten av studiet. **Læringsutbytte (Kunnskap – Ferdigheter – Generell kompetanse) for prosjektarbeid på egen arbeidsplass er konkretisert i vedlegg 1.**

Prosjektgjennomføringen omfatter:

- Forberedelse og planlegging
- Gjennomføring
- Presentasjon

Prosjektets omfang (studiepoeng) er regulert av planen for aktuell fordypning. Prosjektet utgjør et selvstendig emne og gis egen emnekarakter på grunnlag av en underveisvurdering og en sluttvurdering. I prosjektperioden skal det være stort fokus på praktisk utføring av yrket.

Underveisvurderingen omfatter:

- Faglig innhold
- Progresjon i fagforståelse
- Refleksjon i forhold til eget arbeid og utviklingsmuligheter
- Kommunikasjon, samarbeid, problemløsning, rapportering
- Prosjektarbeidet som prosess og den helhetlige kompetansen

Sluttvurderingen skal knyttes til gruppas sluttrapport/produkt og presentasjon (for oppdragsgiver, medstudenter, lærere og eventuelt andre involverte i prosjektet).

Gjennomføring av prosjekt som praksis

Arbeidsform

Studentene skal samarbeide under hele eller deler av prosjektgjennomføringen. Studentene, lærerne og skolen bør sammen finne fram til en hensiktsmessig arbeidsform og gruppesammensetning.

Tidspunkt

Prosjektgjennomføringen gjennomføres i praksis/prosjektperioden.

Tidsrammer

Skolen skal avsette tid i årsplanleggingen til prosjektgjennomføringen.

Tema

Tema for prosjektet skal bestemmes i fellesskap mellom studentene, og de involverte lærerne ved skolen og gjennomføringssted for prosjektet. Det vil også være naturlig å samarbeide med fagmiljøet utenfor skolen under valg av tema. Temaet skal være så vidt at det åpner for ulike problemstillinger. Hensikten er at alle studentene får utfordringer. Problemstillingene og arbeidet må forholde seg til mål og læringsutbytte fra utdanningsplanene som studentene i samarbeid med de involverte lærerne velger inn i prosjektet.

Veiledning

Under hele prosjektet skal studentene ha minst én veileder (hovedveileder). Veilederen skal normalt være faglærer. Hvis studenten (eller studentene som samarbeider) har flere veiledere, skal veilederne avklare ansvarsforhold og veiledningsfunksjon. Det kan også være naturlig å benytte faglige veiledere fra fagmiljøet utenfor skolen. Omfanget av veiledningen totalt skal normalt utgjøre minst 20 % av tida avsatt til prosjektet..

Produkt og presentasjon

Studentene bestemmer i samråd med veileder hvordan produktet (rapporten osv.) skal utformes og lager en presentasjon. Studentene skal presentere prosjektarbeidet for medstudenter, andre grupper i skolemiljøet eller eventuelt andre involverte i prosjektet, slik som medarbeidere ved institusjonen prosjektet er gjennomført ved.

Forberedelse – planlegging

Målsetting/Læringsutbytte

I praksisperioden i studiet ved Fagskolen Oslo Akershus gjennomfører studentene et studieprosjekt der målene er å gi studentene læringsutbytte innen:

kjennskap til prosjektarbeid som metode og arbeidsform

øvelse i å arbeide med en konkret problemstilling som er mest mulig realistisk i forhold til oppgaver studentene kan forvente å møte i framtidige arbeidssituasjoner

jobbe målrettet og holde tidsfrister

opplæring og trening i å ta ansvar for egen læring, fordeling og samordning av arbeidet i prosjekt-gruppa, samt øving i kommunikasjon og presentasjon av eget arbeid

muligheter til å fordype seg i de emner som er nødvendige for å løse prosjektoppgaven, herunder samarbeid, strukturering, innhente fagstoff osv.

øving i kreativitet og kreativ problemløsning

gi økt kunnskap om praktisk utføring i forhold til jobbsituasjon

Problemstillinger vil naturlig kreve tid til innhenting av informasjon, besøk/møter med ekstern oppdragsgiver/arbeidsgiver og modning av ideer og bearbeiding av forslag til løsninger. Tid gir i denne sammenheng erfaring og er i seg selv en god læringsprosess.

Organisering/framdrift

Det anbefales at prosjektarbeidet utføres som gruppearbeid (3 - 4 studenter pr. gruppe), evt. som et eget prosjekt hvor studenten er alene på egen praksisplass, men samarbeider i gruppe på skolen i studiedagene. Totalt timetall i prosjektet følger en normalarbeidsuke med 30 timer prosjektpraksis pr.uke + en 8 timers studiedag. Prosjektstart, prosjektslutt og tidspunkt for eksamen framgår av eget skriv. Nevnte tidspunkt vil være spesifikke for de enkelte fordypningene.

Aktuelle tema/temaer for valg av oppgaver

Oppgavene for studentene bør være virkelighetsnære oppgaver - problemstillinger som helsearbeidere møter i sin hverdag, både innen første og andre linje tjenesten.

Temaene må forholde seg til:

1. læringsutbytte i det enkelte studie

2. spesifikt læringsutbytte studenten velger seg før prosjektgjennomføringen starter Det er viktig at oppgavene er virkelighetsnære samtidig som de oppfyller kravet til bredde, slik at studenten viser helhet og sammenheng mellom kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse (nyttiggjør læringsutbytte fra alle emnene i studiet).

Tema for valg av oppgave/problemstilling vil være spesifikk for de enkelte fordypninger. Faglig læringsutbytte bør velges ut blant det læringsutbytte som studenten må oppnå og fordype seg i for å løse oppgaven. Med fordypning menes her anvendelse av kunnskap i yttergrensen av det som er gjennomgått i undervisningen i teorimodulene. Ny kunnskap, slik som nye modeller innen behandling osv. vil være aktuelt.

Valg av oppgaver/gruppesammensetning

Valg av oppgaver og etablering av grupper kan skje på en av følgende måter, eller som ved kombinasjon av flere

- studentene kan selv komme med forslag til oppgaver
- skole/faglærere og eller studenter oppsøker fagmiljø utenfor skolen
- studentene velger seg inn på oppgave ut fra egne ønsker og interesser
- gruppene bygges i hovedsak på allerede etablerte basisgrupper

Lærerens oppgaver

Lærernes hovedoppgaver i forbindelse med prosjektet er å:

- godkjenne tema og problemstilling
- tilrettelegge
- sette rammer
- veilede i arbeidsmåter
- motivere
- vurdere / evaluere
- faglig konsulent

Faglærer innen aktuell fordypning er hovedveileder i prosjektperioden. Hvis det er flere involverte lærere/veiledere skal disse ha regelmessige møter for å utveksle og samordne informasjon. Det er viktig at alle veiledere har en felles holdning og lik praksis til alle formelle forhold knyttet til gjennomføringen av prosjektarbeidet.

Problemformulering

Før det konkrete arbeidet med oppgaven starter, skal det utarbeides en problemformulering der oppgaven avgrenses og presiseres. Dette skal skje gjennom et samarbeid mellom studentene, de involverte lærerne og ev. oppdragsgiver/helseinstitusjon. Formuleringene skal være så åpne at de gir rom for ulike problemstillinger/kreative løsninger. Samtidig må avgrensningene være så presise at rammene for oppgaven blir entydige. Problemformuleringene skal være innenfor tema som er naturlig i forhold til fagretning.

Alt læringsutbytte for praksis innen psykisk helsearbeid og rusarbeid som settes opp i problemformuleringen, inngår som en del av problemstillingen. Læringsutbyttet bør derfor utformes slik at graden av oppnådd læringsutbytte er målbar ved prosjektavslutning.

Gjennomføring – dokumentasjon

Generelt

Arbeidsformen og krav til dokumentasjon skal i størst mulig grad være virkelighetsnær dvs. slik det foregår i feltet.

For oppgaver som gjennomføres ved studentens eget arbeidssted, skal læringsutbyttet med prosjektet være relevant for arbeidsgiver. Selve prosessen med prosjektet er en vesentlig del av gjennomføringen. Holdninger til medstudenter/medarbeidere, evnen til å løse/takle problemer av teknisk art eller problem i samarbeidsforhold er viktige elementer i denne prosessen. Disse forhold

vil inngå i vurderingen av helhetlig kompetanse til den enkelte student. Det er viktig med dokumentasjon av alle forhold som har med prosess og produkt å gjøre. Ideelt sett skal dokumentasjonen være så god at et prosjekt skal kunne overtas/videreføres av en annen prosjektgruppe uten at den nye gruppa må gjøre de samme "feilene" om igjen eller gjøre arbeid/vurderinger som allerede er gjennomført.

Framdriftsplan/løpende rapportering

For å få oversikt over arbeidet som ligger i prosjektet, skal det lages en framdriftsplan for hovedaktiviteter og en framdriftsplan for milepæler. I denne siste planen skal det plasseres to formelle statusrapporteringer til veileder og evt. oppdragsgiver. Tidspunktet for disse rapporteringene fastsettes i samråd med veileder. Alle tidsfrister knyttet til framdrift av prosjektet som framgår av dette skriv og eget skriv om frister skal også plasseres i framdriftsplanen (som milepæl).

Hvis prosjektarbeidet medfører mye innhenting av data til bearbeiding, skal det lages en systematisk oppstilling / gruppering av aktuelle data, innhentingsmetode og begrunnelse for valgte data. Det lages en framdriftsplan og det fastsettes dato for vurdering av innhentet materiell sett i forhold til problemstilling.

Prosjektdagbok

Som en del av dokumentasjon av prosjektprosessen, skal hver gruppe etablere en «logg». Denne skal føres hver gang det foregår arbeid med prosjektet, og skal føres etter vanlige retningslinjer. Prosjektdagbok / logg etableres så snart gruppesammensetningen er klar. Det er viktig at loggen reflekterer den framdrift som faktisk skjer i prosjektet fra uke til uke. Denne loggen skal være ajourført og tilgjengelig for faglærere med maks en ukes etterslep.

Prosjektmappe

Alt materiale som samles om oppgaven, settes i en prosjektmappe. Det er viktig å komme i gang med å systematisere materialet tidlig, slik at gruppedeltakerne ikke mister oversikten. Den enkelte gruppe står fritt til å organisere sin egen mappe. Et minstekrav til orden er at en selv og andre lett kan finne fram i dokumentasjonen. Nedenfor er det gitt noen praktiske tips som kan benyttes.

All informasjon skal dokumenteres, f. eks møtereferat, inkludert telefoner, brev, e-post, beregningsunderlag med henvisning til kilder.

Det kan være naturlig at forkastede løsninger inngår i egne avsnitt, disse begrunnes kort. At forkastede løsninger dokumenteres, er også av betydning for senere vurdering av prosess og arbeidsmengde. Alle data skal kvalitetssikres, og etiske retningslinjer som taushetsplikt, anonymisering, frivillig deltagelse vektlegges og dokumenteres.

Mappen må deles opp i passende avsnitt som naturlig hører sammen, f. eks. planer, rapporter, brev, møtereferater, funn og foreløpige konklusjoner i forhold til relevans i henhold til problemformulering.

En innholdsoversikt over dette er en selvfølge. Innenfor hvert avsnitt bør det også være orden, f. eks kronologisk, slik at alle papirer ligger i tidsrekkefølge, helst datert. Dokumenter som hører sammen, kan gjerne nummereres "side 1 av 10", "side 2 av 10" osv.

Sluttrapport

Med utgangspunkt i grunnlaget i prosjektmappa, prosjektdagboka m.m. skal det utarbeides en sluttrapport.

mye av materialet i sluttrapporten vil være samlet i prosjektmappen, retningslinjer gitt i punkt 2.3 om prosjektmappe, gjelder også for sluttrapporten.

skriftlig materiale forutsettes utført ved hjelp av data/tekstbehandling

sluttrapporten skal være innbundet slik at den lett kan arkiveres i A4 arkiv boks

sluttrapporten leveres faglærer og oppdragsgiver til fastsatt tid og 3 eksemplarer

Skriftlig individuell del

Ved denne delen av prosjektet skal hver student lage et *individuell* skriftlig oppsummeringsnotat basert på følgende hovedpunkter:

oppsummere det *faglige* resultatet

gi en *vurdering* av det *faglige arbeid* og *læringsprosessen* Oppsummeringsnotatet lages på basis av en egen oppgavetekst. Notatet skal ikke være **på mer enn 5 maskinskrevne tekstsider**, og det skal leveres sammen med sluttrapporten.

Praktiske forhold

Avtale mellom gruppemedlemmene

Under arbeidet i prosjektgruppa kan det oppstå problemer av ulike slag. For å unngå unødige problemer *skal* gruppa lage en samarbeidsavtale. I denne avtalen skal det bl.a. stilles krav om tilnærmet lik arbeidsfordeling medlemmene mellom. I avtalen skal det også gå klart fram hva konsekvensene kan bli for den som ikke følger opp sin del av prosjektarbeidet.

Avtale med oppdragsgiver

Ved oppgaver/arbeid utenfor skolen skal studenter/faglærere avtale praktiske forhold med oppdragsgiver.

Frammøte

I alle skoletimer avsatt til prosjektarbeid, er det vanlig obligatorisk frammøteplikt. Gruppa fører selv protokoll over frammøte - i dagboka.

Presentasjon

Generelt

Presentasjon av eget arbeid er en naturlig del av et prosjektarbeid. Det skal gjennomføres to presentasjoner:

- en presentasjon knyttet til en statusrapportering
- en presentasjon knyttet til avslutningen av prosjektet, eksamen i hovedprosjekt

Begge framføringene er obligatoriske, dvs. alle gruppemedlemmene skal delta.

Presentasjon - muntlig del

Den første presentasjonen skal primært tjene som en øvelse i en muntlig eksamenssituasjon. Ved denne *prøveeksamen* skal studentene gjennomføre en samtale med veileder/faglærere.

Denne samtalen skal i hovedsak gi en oppsummering av følgende:

- presentere og belyse problemformulering
- presentere framdriftsplan
- gi detaljer om framdrift og status
- belyse positive sider ved arbeidet og eventuelle problemer
- vurdere resten av prosjektet og muligheten til å fullføre dette etter oppsatte planer

Presentasjon - ved prosjektavslutning

En **obligatorisk** del av oppgaven er å presentere arbeidet for:

- de andre studentene i klassen
- veileder / faglærere
- andre interesserte ved skolen
- eventuelle eksterne oppdragsgivere (alle nevnt over inviteres av gruppa)
- andre interesserte ved arbeidsplassen prosjektet er gjennomført ved

Denne presentasjonen skal omhandle hovedmomentene fra prosjektgjennomføringen og de funn/svar som er fremkommet.

Hver gruppe får én skoletime til disposisjon til denne presentasjon, som fortrinnsvis skal foregå i skolens auditorium. Alle gruppedeltakere skal delta i denne presentasjonen. Praktiske tips til gjennomføring av presentasjonen prosjekt gis av faglærer. Presentasjonen foregår på et nærmere angitt tidspunkt.

Den enkelte student må kunne redegjøre for alle hovedpunkter i dokumentasjonen som:

- kunne utdype hva som faktisk sett ligger i problemformuleringen (læringsutbytte, avgrensninger mm.)
- sammendraget sett i relasjon til problemformuleringen, prosess, gjennomføringen og sluttresultatet.

Hva er med og hvorfor?

- utfordringer underveis
- hvilke utfordringer
- hvordan utfordringene ble taklet
- *problem som oppsto – og hvordan gruppa løste problemene*
- av faglige utfordringer
- med samarbeid innad i gruppa
- i forhold til oppdragsgiver
- i forhold til faglærere/skole
- *faglig innhold – studenten må kunne gå god for det faglige innhold i dokumentasjonen som*
- metodevalg
- innhentede data
- valg av gjennomføringsmodell, herunder også vurderte, men forkastede løsninger

Vurdering av prosjekt som praksis

Prosjektet som praksis utgjør et selvstendig emne og gis en egen karakter. Vurderingen bygger på en underveisvurdering og en sluttvurdering.

Underveisvurderingen utgjør 30 % av grunnlaget for karakteren og omfatter:

- faglig innhold
- kommunikasjon, samarbeid, problemløsning, rapportering
- prosjektarbeidet som prosess og den helhetlige kompetansen
- læringsutbytte i forhold til studieplanen

Sluttvurderingen utgjør 70 % av grunnlaget for karakteren. Den skal knyttes til gruppas sluttrapport/produkt og muntlig presentasjon (for oppdragsgiver, medstudenter, lærere og andre). Begge vurderingene gjøres på individuelt grunnlag.

De formelle krav som utgjør grunnlaget for å bli vurdert, må være oppfylt for den enkelte student – dvs. krav til frammøte og aktiv deltakelse. I motsatt fall kan studenten miste retten til å bli vurdert. Studenten kan også miste retten til å gå videre til fordypningsemnet.

Prosjektbeskrivelse som vedlegg til vitnemål

I vitnemålet skal prosjektet beskrives. Bruk gjerne følgende mal:

Tittel:.....

Prosjektbeskrivelse:.....(maks. 6 linjer)

Beskrivelse av gjennomføringen:.....

Emne nummer som spesielt inngår i prosjekt som praksis: .....

Prosjektets omfang: xx studiepoeng av totalt 60 for hele utdannelsen

Varighet: XXXXX

Veiledere:.....

Beskrivelsen må forelegges veilederne for godkjenning og leveres elektronisk til hovedveileder!

VEDLEGG 1.1 TIDSPLAN FOR PROSJEKT SOM PRAKSIS

TIDSPLAN FOR PROSJEKT: (ÅRSTALL)

Fagretninger: Helse- og oppvekstfag – Psykisk helsearbeid og rusarbeid.

Læringsutbytte for prosjekt som praksis er:

- kjennskap til prosjektarbeid som metode og arbeidsform
- øvelse i å arbeide med en konkret problemstilling som er mest mulig realistisk i forhold til oppgaver studentene kan forvente å møte i framtidige arbeidssituasjoner
- jobbe målrettet og holde tidsfrister
- opplæring og trening i å ta ansvar for egen læring, fordeling og samordning av arbeidet i prosjektgruppa, samt øving i kommunikasjon og presentasjon av eget arbeid
- muligheter til å fordype seg i de emner som er nødvendige for å løse prosjektoppgaven, herunder samarbeid, strukturering, innhente fagstoff osv.
- øving i kreativitet og kreativ problemløsning
- gi økt kunnskap om praktisk utføring i forhold til jobbsituasjon

Milepæler for prosjektet

Prosjektstart: ..... **Dag, dato kl.**

Prosjektslutt – innlevering av rapport i 3 eks: ..... **Dag, dato kl.**

Presentasjon for medstudenter, oppdragsgivere: ..... **Dag, dato kl.**

Eksamen muntlig del – individuell samtale: ..... **Dag, dato kl.**

Deltidsfrister

Bestemme prosjektoppgaver ..... **Dag, dato kl.**

Godkjent problemformulering / godkjent læringsutbytte..... **Dag, dato kl.**

Statusrapport (ajourføring av all dokumentasjon) ..... **Dag, dato kl.**

Prøveeksamen - muntlig del – individuell samtale ..... **Dag, dato kl.**

VEDLEGG 1.2 RAMMEAVTALE

RAMMEAVTALE FOR PROSJEKTARBEID SOM UTFØRES AV

STUDENTER VED FAGSKOLEN OSLO AKERSHUS FOR EN EKSTERN BEDRIFT :

KONTAKTPERSON Praksisstedet oppnevner en kontaktperson for prosjektarbeidet. Alle henvendelser fra skolen skal gå gjennom denne person.

MØTER Praksisstedet må avsette nødvendig tid til møter med FOA / student(er). I utgangspunktet skal møtene holdes ved praksisstedet. Behovet for møter vil være størst i starten av prosjektet.

KOPIERING Ved prosjektets avslutning skal studenten(e) levere sluttrapport til skolen og praksissted. Rapporten skal inneholde alle rammer og faktaopplysninger og annet underlag som er grunnlag for prosjektet. Normalt vil det også være behov for en rapport til hver student. Den nødvendige kopiering i denne sammenheng gjøres ved praksisstedet for deres regning.

REISEUTGIFTER Reiser til / fra oppfølgingsmøter ved praksissted dekkes normalt av studenten(e) selv.

DOKUMENTER Interne dokumenter, bøker o.l. som praksissted låner ut, skal ikke forevises tredje person uten praksisstedets samtykke.

RESULTAT Praksissted har enerett til resultatet som prosjektarbeidet gir. FOA har likevel rett til å bruke prosjektarbeidet i forbindelse med undervisningen dette år og senere.

ANSVAR FOA kan i utgangspunktet ikke garantere at prosjektet gir et nyttig resultat til praksissted. FOA kan heller ikke bli gjort økonomisk ansvarlig for kvaliteten på det utførte arbeidet. Hvis resultatet av prosjektet realiseres ved praksissted, skjer dette for praksisstedets egen regning og risiko.

TIDSPLAN Prosjektet starter normalt primo januar og avsluttes medio mars. Innenfor denne tidsrammen styrer FOA framdriften da dette inngår som en del av et vanlig undervisningsopplegg.

ATTEST Ved prosjektets avslutning utsteder praksisstedet en attest til gruppa der det gis en kort evaluering av arbeidet som er utført.

Oslo den / 20

_____
for praksissted

_____
Veileder for FOA student

_____
for FOA faglærer